

57/58
46
III. évfolyam.

1912. szeptember.

2. szám.

56248

TÖRTÉNELMI KÖZLEMÉNYEK

ABAUJ-TORNA VÁRMEGYE ÉS KASSA MULTJÁBÓL

ABAUJ-TORNA VÁRMEGYE ÉS KASSA SZABAD KIRÁLYI VÁROS
TÖRVÉNYHATÓSÁGÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL.

SZERKESZTIK:

DR. CZOBOR ALFRÉD

Abauj-Torna vármegye levéltárnoka.

KEMÉNY LAJOS

Kassa sz. kir. város levéltárnoka,
a Műemlékek Orsz. Bizottságának
lev. tagja.

MUNKATÁRSÁK:

Csoma József
dr. Ferdinandy Gyula
Hoffmann Arnold
Kerekes György
dr. Eöttevényi Nagy Olivér
dr. Puky Endre

Révész Kálmán
Szabó Adorján
dr. Takács Menyhért
dr. Tóth-Szabó Pál
Varju Elemér
dr. Veress Endre.

MEGJELENIK NEGYEDÉVENKÉNT.

ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE HAT KORONA.

KASSA
KASSAI KÖNYVNYOMDA ÉS LAPKIADÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
1912.

TARTALOM.

	Lap
Az 1814. esztendő. Irta: Velentzey Ferenc	65
Gibárt története. Irta: Tarnóczy Béla	73
Abauj- és Tornavármegye története a honfoglalástól az 1648-ik évig. Irta: Kemény Lajos	81

Családtörténet.

Abauj- és Tornavármegye nemeseinek összeírásai. Közli: dr. Czobor Alfréd	97
Címeres nemeslevelek Abauj-Tornavármegye levéltárában. Közli: dr. Czobor Alfréd	99

Vegyesek.

Feja Dávid könyvtára. Irta: dr. Iványi Béla	104
Stoósi kőgyártók. Közli: Kemény Lajos	107
Adóbehajtás. Közli: Kemény Lajos	108
Kassai Mátyás instantiája. Közli: Kemény Lajos	109
Bortisztek számadása 1673. Közli: K. L.	110
Bergmesterek utasítása. Közli: K. L.	111
Fancsal elfoglalása. Közli: K. L.	114
Herkó páter. Irta: Kemény Lajos	115
Ki volt Balázs deák? Irta: K. L.	117
Kassa város titkus levéltárából. Közli: K. L.	118
Az 1645-ik év történetéhez. Közli: Kemény Lajos	121

Irodalom.

Gergely Sámuel: Teleky Mihály levelezése. Irta: Kemény Lajos	124
Bibliographia	126

Az 1814. esztendő.

Egy verses krónikát mutatunk be, amely Kassán az 1814-ik évben lefolyt farsangról s az akkori deákéletéről rajzolt vázlatos képet.

Szerzője *Velentzey Ferenc*, másodéves *jurista*, — akkor a joghallgatók neve; s bizonyosság arra ő is, hogy ebben a korban mindenki poéta.

Az író költői talentumáról nem sok dicséretet mondhatunk, de amint előszavában maga megjegyzi, a költeményt, amely Csokonay hatását elárulja, nem szánta a nyilvánosság elé. A közel százéves művet azonban nem késünk közreadni, mert Kassa régiebb társadalmi életének nem egy színes vonását őrzi.

K. L.

Az ezernyolcszáztizennegyedik esztendőnek leírása.

Barátim!

Megérdemlette-é azon esztendő, mely ami együttlétünket ezer jókkal halmozta, hogy leírjam, azt ti ítéljétek meg. Elég, hogy én kéresteknek eleget akartam tenni; ha nem nyetek szerint vannak ezen együgyű verseim, vagy talán ha azokból valami kimaradt, bocsánatot kérek; tudjátok, hogy én sem poéta, sem mindeneknek, amelyek akkor történtek, lerajzolására elegendő nem vagyok. Hibáim, minthogy tudom, hogy nem fognak a világtól láttatni, nemis fognak azok semmi büszke crisist¹⁾ kiállani; csak nektek küldöm én ezen mun-

¹⁾ Kritikát.

kácskát és nem másnak, mivel csak titeket illet. Vegyétek jó
szívvel aztat
barátotoktól
V.¹⁾-től.

Az 1814-ik esztendő.

Nem boldogság-é az visszaemlékezni
S az elmúlt időkről néha gondolkozni,
Főképpen ha azok meglelégedéssel
Édesgették szívünk az öröm mézével?

Valóban, az ember némely jó napokon
Ha már keresztül ment és a rosszabbakon
Járkál, búsan gondol, de mégis örvendhet,
Ha az eltűntekhez képzetén repülhet.

Jól esik nekem is azon vig esztendőt
Forgatni elmémben, azt az aranyidőt,
Melyben barátimmal az öröm szárnyain
Lebegék s vigadék a béke vállain.

Kikkel gyakran, mikor szebb tárgyról beszéltem
Avagy pipám füstjét övékkel kevertem,
Elűztem a setét búoszlító homályt,
Letörlém keblemről a bánatok nyomát.

Mely sok multságok, édes nevetségek,
Tréfa, játék, táncok és beszélgetések
Forogtak fenn köztünk s Tempe²⁾ virányain
Repdettették szívünk éden virulmányin.

Nemes társaságunk jól volt egybefűzve,
Tündöklött, mint a gyöngy aranyon kitzűve.
Nem bomlott fel soha igaz barátságunk,
Egybehangzott csinunk s tiszta gondolatunk.

Rangunk szerint tudtuk tartani magunkat,
Mint *juristák* védelmeztük jussainkat,

¹⁾ Velentzey Ferenc.

²⁾ Tempe völgye Görögországban.

Melyek ellen, ha ki ellenkezőt koholt,
Vétke miatt mindjárt keményen meglakolt.

Távol legyen czélom attól, hogy dicsérni
Akarnám magunkat s nagyra magasztalni,
Midőn mondom, hogy az előljárónk szíve
Örvendett létünknek s gyuladozott keble.

Novembert, Decembert morálbeszédekkel
Töltöttük el s néha nevetkezésekkel;
Mert szabad a gondolhoz néha örömt mérni,
Szabad a nagyokhoz kicsinyt hozzátenni.

A farsang.

Előjött a farsang havazó lábain,
Sok jót emelt felénk ugráló karjain.¹⁾
Valjon lesz-é vagy sem még ily vig farsangom
Valaha vagy néked, Antalom, barátom?

*Abaffy, Klestinszky, Klotzko és Tamássy,
Dulovits, Tóth, Török, Konrádth, Velentzey,
Gróf Szirmay Tóni s számosan még többen
Valánk a redoutban minduntalan jelen.*

A táncz közben kalmár ha előszaladott
Vagy csak egy lépéssel nálunk elébb hágott,
Fricska volt jutalma az oly vakmerőnek,
Ugy tettük czégérré őtet a szégyennek.

Mulattunk kedvünkre ismerős szűzekkel,
Kik felruháztattak ritka szépségekkel,
Nem lakozék kikben semmi kétszínűség,
Rózsázott mellekben a hiv jószívűség.

Mindakét *Komjáthy* szép kisasszonyai,
Julika, Nánika s *Korponay* Viki,
Kik a kalmároknak üres kosárt adtak,
De velünk ellenben szívverve tánczoltak.

¹⁾ A versíró — vagy talán a másoló? — a jelzőket felcserélte;
az ugráló lábak és a havazó karok itt inkább vannak helyén.

Le sem is irhatom, mely szépek valának
Spernahovics Lizi, Viki; és Ninának
 Mely szép fekete jegy volt egyik orcáján;
 Grátiák mosolygtak ezeken homlokán.

Ide tartoznak még *Bárczay* Bábika,
Rhédey Katalin és *Désy* Juczika,
 A jó kis tánczosném, *Ocsovinyi* Náni
 S *Mészáros* professzor két kisasszonyai.

Bábit Antal,¹⁾ Katit *Tamássy* szerette,
 Juczikát *Abaffy* eleint kedvelte.
 Nem voltak utolsók, kik *Nikolainál*
 Valának s tanultak Kassán *Kálósnénál*.

Ezekkel töltöttük gyakran napjainkat,
 Egybe egyengettük ugrós tánczainkat
 Főképpen akkoron, midőn maskarában
 Jártuk az eccosét szép angol ruhaban.

Eljövén az éjjél, a tizenkét óra,
 Amelyen örvendett e társaság torka;
 Mert tudta, hogy majd kap a szerednyeiből,
 Ittunk is ám neki a jó tokaiból.

Konrádth Imre főkép a credenczbe járni
 Szeretett, *Tamássy* Sándor iddogálni,
 Ezek áldozatja *Bachus* szent oltárán
 Füstölgött estvéneként, de reggel is korán.

Ezen kettő miatt vala két krajczárral
 Drágább a bor vagy ha mondom egy garassal,²⁾
 Még sem hazudok tán, mert felette ittak,
 Szóval Imre, Sándor főkorhelyek voltak.

¹⁾ Klestinszky.

²⁾ E sor eredetileg így szólt: Drágább, vagy ha mondom egy egész garassal.

A vadászok.

Midőn eltemette Mártius a telet
S széjjelüzé tőlünk a ködös felleget,
Kifejlett a tavasz s a rózsá kelyhéből
Kiült a melegre szurós kebeléből.

Szívünk is más tárgyat választá magának
Mulatságul s kezdtünk a szép Dianának
Áldozatot tenni a kies helyeken,
Melyek büszkélkednek Kassának vidékén.

A természet szépe kicsala bennünket,
Hogy jóltevő karján ringatná szívünket;
Mi engedelmeskedtünk és az erdőkre
Ballagánk vadászni a sűrű cserékre.

Szokásunkban vala vagy szerdán délután
Kimenni a pompás *Fischer* kertje¹⁾ útján
Vagy pedig hajnalban, míg Phoebus ágyában
Nyújtódzott s nem üle tüzes hintájában.

Nyájas beszélgetés és nevetés mellett
Mentünk és a reggel már midőn kifejlett
Aurorájának aranyos kebléből
És a nap kikukkant édes nyughelyéből

Már akkor mi állánk a zöld nyilasokon
Kíváncsi szemekkel néztünk az utakon,
Ha nem jó-e a vad nyul vagy pedig róka
Vagy nem reppen-é fel va'ami madárka.

Szívmegelelgedve hallánk kutyáinkat
Csevegni a völgyben, derék kopóinkat,
Kiknek hangos torka, mint egy legszebb koncert,
Betölté fülünket és a kies berket.

Mely gyönyörű vala mászni a partokat,
Éjjel amelyeket megöntöz a harmat,

¹⁾ Később a polgári lövölde, ma a közigazgatási tanfolyam épülete.

Széplak felé vannak a fáknak aljában
Azok s a falunak mintegy irányában.

Gyönyörű vadászhely Kassán a *Hradova*,
Hol általunk sok nyul meghala és róka;
Hát a *Szabadharaszt*, hol annyit dupláztunk,
Nem szép-e? — mi ahol kedvünkre mulattunk.

Mikor már eljőve a hév napnak dele
És erősen sütött tagunkra melege,
Leültünk egy százesztendőös tölgyfa alá,
Mely bágyadt testünknek pihenő helyt ada.

Elővettük jól megterhelt tarisznyánkat,
Levettük nyakunkról teli kulacsunkat;
Óh mely jóízűen s vigan ebédelénk
Együtt s az elejtett vadról beszélgeténk.

A jól illatozó pázsit volt asztalunk,
Puha zöld lóhere szék helyett alattunk.
Igy végeztük kedvvel el kis ebédünket,
Eltűztük messzire a búfellegeket.

A napnak hévsége mikor már hanyatlott
S a rekkenő meleg egészen eloszlott,
Felkelénk a kedves tölgynek árnyékából,
Hol eddig nyugodtunk, a dombnak aljából.

Ismét elkezdtünk üzni a vadakat,
Kürtökkel biztatni sebes kutyáinkat;
Elnyugodván Phoebus, mi haza dalokkal
Mentünk a szép uton, kellemes hangokkal.

Végezván vigsággal eltöltött napunkat,
Áldottuk Dianát Istenasszonyunkat,
Estve énekelve menénk *Lőrincsikre*,
Megtöltött puskákkal együtt sneffenstrieche.

Ez a hely Kassától egy kis mértföldnyire
Esik, a sok snefmadártól van nagy híre,

Oly gyönyörű vadászó helyecske ám ez,
Hogy ki aztat látta, felőle jól érez.

Többször áll e hely domború hegyekből,
Erdős, cserés, vidám és himes völgyekből,
Sok helyein kristályszerű patak cseveg,
Körülte a szárnyas állat hangja pereg.

Gyakran látogattuk meg mi e vidéket,
Lövöldöztük, ha jött, a csörgő sneffeket.
Kilenc óra után szívmegelekedve
Utat vettük haza, örömmel betelve.

Sokat ki-kimásztunk a kies *Bankóra*,
Volt olykor szükségünk ott az fürdőházra,
Ittunk ott a forrás csillámló vizéből,
Erünket frissítő ezüst cseppjeiből.

Az ott levő erdön járni ha meguntunk,
Itt épült ferdőjéhez le-lefutottunk,
A jókedvű Bachust ottan megtiszteltük
S a komolyság árját tőlünk el-elűztük.

Oh ti kedves helyek, grátiák, kellemek,
Kik ezen erdőben gyakran enyelgtetek,
Csermely, forrás, patak, áldunk mi titeket,
Tárjátok ki óh még nekünk kebleteket!

Az odahaza levő multságok.

De otthol is vala elég multságunk.
Antal adá aztat, a mi jó barátunk,
Jó szívvel is látott bennünket *Klestinszky*;
Ott volt szállva egy más barátunk, *Abaffy*.

Kinek szobájában midőn összegyűltünk,
Pipára gyújtottuk s vigan beszélgettünk
Vagy behívtuk mindig szívelt *Kolbaynkát*,
Ki nekünk hegedült, mi meg mazurkáinkat

Táncoltunk; első volt barátunk *Tamássy*,
Második az a jó s hiv barát *Klestinszky*,
Igy jártuk végig el szép renddel táncunkat,
Letörlöttük osztán hig izzadtságunkat.

Helyet változtatván, Antalhoz lementünk,
Konrádth tréfáiról hol sokat nevettünk,
Itt mindig jelen volt *Spernahovics Miska*,
Kedves vadásztársunk és a kis *Bakoska*.

Szerettük ezeket, ámbár nem *juristák*
Valának, de mégis társalkodásiknak
Helyt adtunk; mert *Bakos* vala egy jó vadász,
Spernahovics pedig vig, jószívű pipász.

Nem is felejtjük el soha ezen kettőt,
Kivánunk nekik egészségét s erőt;
Mert velünk ők gyakran vigan mulatoztak,
Örömmükkel mindig egyformán osztottak.

Áldjuk azon kicsiny szobának falait,
Mely barátságunknak legerősbb láncait
Szemlélte s hallotta csörögni szívéünkön
És akaratunkat egyezni lelkünkön.

Mennyi dohányfüstök kanyarodtak ott fel
Pipáinkból és a nehéz levegővel
Keverve rohantak ki aunk ablakán
Vagy ha ott nem fértek, tágasabb ajtaján.

(Folyt. köv.)

Gibárt története.

Gibárt község a Hernád folyó bal partján fekszik Abauj-Tornavármegyében, a gönci járásban. Határos Encs, Füged, Büd, Kér, Alsóméra és Abaujszántóval. A Kassától majdnem Miskolcig huzódó, mindkét oldalán körülbelül egyenlő magasságu dombok által határolt termékeny Hernádvölgy közepén fekszik. A dombok mentén épült mintegy 65 házból áll, a Hegyaljára vezető országút mentén, mely mellett a Hernádon éjjel villanyos lámpákkal világított vashíd vezet át.

Lakosai magyarok s nagyrészen reformátusok, számuk 400 körül van, mely az Amerikába való kivándorlás folytán csökken. Nagyrészen zsellérek és mezei munkások. A község al- és felvégre oszlik, közepén a református templommal Kőrjegyzői székhely, van postája, malma, mészárszéke, kovácsműhelye, fűszerkereskedése, két korcsmája s *villanytelepe*, mely a falut és lakóházait világítja; ezenkívül Abaujszántót, Szerencset s még vagy 4—5 községet s a tulajdonos Harkányi birtokán a mezőgazdasági gépeket is üzemben tartja.

A község határa mintegy 1000 magyar hold; nagyrészen szántóföld; a többi rét, illetve legelő. 1870-ig a Hernádon tul fekvő földek nagyrésze rét volt. A falu felett lévő Hernád-gát keskeny volta miatt a tavaszi árvíz nem tudott elég gyorsan levonulni, elöntötte a réteket s utána bő szénatermés volt. A vármegye azonban 1874-ben elrendelte a zugó kiszélesítését, ami meg történt. Ezután a Hernád már nem öntötte el tavasszal a réteket, de a szénahozam évről-évre kevesebb lett, úgy, hogy a gazdálkodó birtokosok mind több rétet szántottak fel.

A község jelenleg négy urasági család között oszlik meg, ugymint a Felvég a Tarnóczy és Naményi, az Alvég a Szepessy és Szentimrey családjé. Kisebb gazdák: Tóth, Lisznyay, Harcsár, Vass és Buza. Legrégibb birtokos a Naményi család, mely gibárti Farkas Mária özanyja után közel 250 éve bírja. A villanytelep, mely a Tarnóczy-féle régi 8 kőre járó vizimalom helyén épült, a szemközti levő műmalommal, a br. Harkányi tulajdona. A községben a következő urasági lakások vannak: a Tarnóczy József-féle, a Tarnóczy János-féle, a Naményi Sámuel-féle, a Naményi Pál-féle, a Gábor István-féle s a Szentimrey Gyula-féle. A többi nagyrészen zsellérház és gazdasági épület.

*

Ghybárth praedium, pusztá, már a 13-ik század okleveleiben említetik. Névül, majd előnévül (praedicatum) a régmúlt időkben több család használta, melyek a századok viharában kihaltak vagy elpusztultak; így a Mohol nemből származó Gibártiak a XIII. és XIV. században. Előnévül használta a gibárti Bor és gibárti Farkas család, a XV., XVI. és XVII. században.

Hogy nevét honnan vette, ez meg nem állapítható, valószínűen, Ghybart (Gebhardt) nevet viselhetett első birtokosa.

Déli határában Búd felől a Panka szőlőhegy felett, melyet az a kihalt Panka család után visel, a XI és XII. században földvár volt, melynek bástyái még most is tisztán kivehetők.

A monda szerint a szomszédos büdi hegyen boszorkányokat égettek a Kálmán király előtti időkben.

Az Encs és Füged felé vezető út két oldalán a régi időkben nagy erdőség terült el, a Tuzsa erdők folytatása, mely a századok folytán mindinkább kiirtatott, úgy hogy ma az erdők helyét rétek foglalják el. Hajdan kisebb folyócskák és erek szeltek át: a Sebesér, Korpósér stb., melyek ma már teljesen kiszáradtak. A községtől északra a magaslatok alatt állt Felsőgibárt vagy Kisgibárt, melynek ma már nyoma sincs. Még 1848-ban 8 házból állott, a hozzátartozó kertekkel. Még régebben ezzel szomszédos volt Csikos tanya vagy falu, amely

még Kisgibárt előtt pusztult el, ma az ottani földeket nevezik e névvel, határa pedig a kéri határba olvadt be.

A pusztulásnak oka főként a terepviszonyokban keresendő, amennyiben a Csikostól Gibárt felett Búd, sőt Peréig ellhuzódó magaslatok az alattuk elfolyó Hernád felé folytonos csuszásban vannak és beomlanak; egyrészt a folyó alámosása, másrészt a sárga agyagos talaj alatt elhuzódó kék és vadvizes agyagrétegen a felette levő századok óta folyton csuszik, mi a Kisgibárt teljes beomlását okozta, nemkülönben a büdi utat is többször megsemmisítette.

A Csikoson túl fekszik a Tuzsa-tanya a hasonló nevű erdőséggel, mely 1880 körül kivágattatott. Tuzsát a legrégebb oklevelek mint a Bárczay-család birtokát említik.

A Gibárt felett huzódó dombtető Kér és Abaujszántó felé fensikot alkot változatos magaslatokkal és völgyekkel, melyek jó buzatermő szántóföldek. A völgyben szikszós és vadvizes. Itt fekszik a gibárti határ mellett a Sóstó-tanya. Felette a dombtetőt Lyukashalomnak nevezik. E helyen csata volt 1588-ban. Az egri pasának serege portyázva Kassa ellen indult s Miskolcot megsarcolva a sereg egyik része a Hegyaljának vette útját, másik része Szikszó felé haladt. Miután Ujhelyt, Tályát, Mádot, Szántót megsarcolta, úgy látszik Gibártnál, illetve Forrón akart egyesülni a két csapat, hogy együttesen nyomuljon Kassa ellen. Azonban a magyar sereg a szikszói éjjeli csatában a nálánál sokkal nagyobb számú török sereget megverte és a Kishernádba szorította. Itt esett el Tarnóczy Lukács alkapitány is több tisztjával. A győzelmes magyar sereg aztán elébe ment a másik török csapatnak s azt a gibárti magaslaton verte szét. Az elesett magyar és török vitézek közös sirja a Lyukashalom, honnan az eke nem egy érdekes régiséget hozott már napvilágra.

*

Abaujvármegyét az Árpádházi királyok alatt nagyrészen az Aba-nemzettség uralta. Gibárt is e kis királyságába esett, Gönc sziklavára lévén székhelye a Aba-nemből eredő hatalmas Omode dinasztíának. Az Abafiai valamelyikétől vette meg Rikolf mester vagy ennek még elődei.

Detre fiai a Mohol-nemzetségből sárosmegyei birtokuk egy részét, nevezetesen Tarkót és Veresalmát 1296-ban Kakas és Jánossal, Rikolf fiaival az egri káptalan előtt elcserélték *ezeknek birtokával, Gibárttal*, megtoldván ezt Rikolf fiai 60 márkával.

Gibárt egy az 1303-ik évben történt osztály szerint Moholfia Detre s ennek legifjabb fia Langueusznak jutott, kinek testvérei voltak Detk, Dethmár, Dethbor Simon és Herbord.

Ezektől származik az ősrégi kihalt Radványi-család, melynek ősei nobiles de Keéch nevezettek ősi, talán első megszállásu birtokukról, mely alatt a mai Fuló-Kércs értendő.

Langueusz a legfiatalabb testvér, a gibárti család ősatya lett; fia János de Gibárt 1325-ben, ennek fia Miklós de Gibárt 1380-ban, ennek leánya Anna 1406-ban Sasay Jánosné.

Testvéreinek gyermekei radványi birtokuk után a Radványi nevet veszik fel. Langueusz utódai Annával 1406 körül kihaltak s vétők a Gibárti család. Nem találunk reá adatot, hogy utána Gibárt birtoka a testvérágra, a Radványiakra szállott volna. Valószínűbb, hogy az a koronára szállott vissza s új donációba kapta azt Czeke György 1453-ban, kinek leánya Agatha, Porkoláb Imrének volt neje. Birtokos volt Gibárton, Czekeházán, Alsó- és Felsőkerben, Alpáron és Czeczén. 1486-ban Czeke János és Monay Domonkosné — valószínűleg szintén Czeke leány — eladta pusztagyibárti és tuzsai porcióját 40 arany forintért.

Ez idő táján került Gibárt nagyrészen házasság útján a Halmay, helyesebben 1415-től a Bor-család egyik ága birtokába. A Halmay-család ősrégi törzsošs abaujvármegyei család, kiknek őseiről már a XIII. században említés tétetik.

1406-ban Garay Miklós nádor Kassa mellett az abauji és sárosi nemességgel nádori gyűlést tartott, hol a Bornak nevezett Halmay Mihály Halmaj falut magáénak vallotta, lévén ő kegyelme Zsigmond király főlovászmestere, ki a királyt külföldi útjaiban is kísérte volt.

Ezen Mihálynak még 9 fiutestvére és 3 unokatestvére volt. Ezek valamelyikének fia vagy unokája Bor György, ki

magát de Gibárt írta (1481—84.), neje Ilona, előbb Zsujthay Andrásné. Ezek fiai Osvald, Lenárd, Kelemen és István kércsi birtokaikat elzálogosították 50 magyar forintért szent-mihályfalvi Pelbárt Mihálynak.

1540-ben élt gibárti Bor Simon, kinek neje Hamvay Erzse, fia János, neje Teresztényei Dóra Fiaik: György és Ferenc 1578-ban gibárti, büdi és papi birtokaikat zálogba adják Járay Jánosnak. Ugyanezek összeveszvé, egymást összevagdalták, minek folytán nótáztattak s gibárti, büdi és fancsali összes javaikat Feyn Lukács gibárti harmincados kapta a királyi helytartótól adományban.

Bor Anna, Török Mihályné 1606-ban szintén eladta részbirtokát Gibárton.

1544-ben Czeczey Lenárd, Izabella királyné parancsára több más birtokokkal egyetemben ellenmondás nélkül beiktattatott.

1559-ben gibárti Bor János 250 forintért zálogba adja gibárti részét 8 jobbággyal rugyasi Panka Péternek, a fügedi várnagynak. Később a Bor-családtól, mely ez időben zűllésnek indult s elszegényedett, összes gibárti birtokát megvette.

Panka Péter 1584-ben halt meg Gibárton a Bor-féle curiában, hol állandóan lakott. Ez a falu közepén, a mostani Naményi Pál-féle telekdomb oldalában állhatott. Két neje volt, az első Fáncsy Zsófia, kitől Ilona ruszkai Korniss Boldizsárné, Kata dancsházi Dancs Pálné és István nevű fia született; második neje Musay Zsófia volt, kitől második fia Zsigmond — ki fiatalon halt meg — és Anna, Malykóczy Gáborné nevű gyermekei származtak.

Panka Istvánnak neje Beyczy Borbála volt; atyját csak 12 évvel élte túl, meghalt 1596-ban. Egy fiuk maradt Péter, kinek kiskorúsága alatt gibárti, ruszkai, alsógolopi, kisdobszai és martoni birtokára 2 gyámja, atyjának sógora Malykóczy Gábor és Korniss Boldizsár ügyeltek.

Fiatalon és utód nélkül halt meg, véle a rugyasi Panka-család fiágon kihalt s Gibárt ismét a koronára szállott.

1609-ben Thurzó György, az ország nádora Panka Péter fia, István magvaszakadtán a koronára szállott gibárti birtokot 32 jobbágytelek erejéig a hozzátartozó jobbággyokkal

Farkas Mihálynak adja donációban, kinek családja, valamint ő maga is ettől fogva gíbárti Farkasnak írja magát.

A Farkas család erdélyi származású nemes család. Mihály, mint Bocskay István erdélyi fejedelem lovas kapitánya került Felsőmagyarországba. Nemessége a fenti donációt tekintve kétségtelen.

Azonban úgy látszik szükségesnek tartotta, hogy Bécsből új nemeslevelet szerezzen 1611-ben, mely 1612 május 14-én Göncön ki is hirdettetett Abaujvármegye közgyűlésén úgy az ő, mint két fia: János és György részére.

1613-ban Rákóczi György ónodi főkapitány, valamint Rákóczi Zsigmond, öccsük Pál nevében is, Farkas Mihálynak, atyjuk és irántuk tanusított hűségét megjutalmazandó, inscribáltak részére Szerencsen egy házat, hozzátartozó földjeivel, rétjeivel, és egy szőlőt, 700 forintban.

Farkas Mihály tokaji alkapitány volt 1626-ban. Ezt megelőzőleg 1621-ben Bethlen Gábor lovaskapitánya és a fejedelem borsodmegyei bábolnai birtokrészét, mely előbb az egri püspökséghez tartozott, a vallás és haza védelmében tanusított hű szolgálataiért 300 forintban adományozta neki, oly kikötéssel, hogyha annak birtokában ő vagy utódai megháborgattatnának vagy más kompetensek miatt attól elesnének, tartoznak Bethlen Gábor vagy utódai a fent kitett összeget megtéríteni.

Bethlen Gábor erdélyi fejedelemtől új nemeslevelet nyert Kassán 1624-ben maga, neje és István testvére részére, kihirdetve Garadnán ugyanez évben, április hó 4-én.

Két felesége volt, az első ösmeretlen, a második: Helsei Anna. Gyermekei: János, György és Judit.

Farkas János — ki nem soká élte túl atyját — 1630-ban meghitelt táblabíró volt Abaujmegyében. Felesége, Czeke Borbálától 3 gyermeke maradt, Mihály, Anna és Ilona. A két leány hihetőleg kis korában halt meg, mert midőn a fiú, Mihály 1656-ban egy véletlen lövés következtében kapott sebében meghalt, javain nagybátyja Farkas György és anyja testvérei, Czeke Zsófia Raszlaviczay Ferencné és Margit, Tivadar Andrásné osztozkodtak.

A második fiú Farkas György leányaival Annával és

Máriával Wesselényi Ferenc nádortól őseitől öröklött gibárti curiájára és birtokára adományt nyert s abba ugyanazon évben, 1655-ben ellentmondás nélkül beiktattatott. Felesége az ősrégi családból származó gecsi Gecsey Anna, Gecsey Ferenc és Pándy Anna leánya volt. Midőn megosztottak atyjuk halálakor gibárti birtokukon Jánosnak jutott a később Naményi Sámuel-féle, Györgynek a később Naményi Pál-féle telek és birtok. Meghalt 1667-ben.

Csak két leánya maradt Anna bernátfalvi Bernáth Bereckné, Mária Naményi K. Péterné, velők a gibárti Farkas-család is kihalt. A gibárti birtokon tehát a két nővér 1667. február 14-én kelt osztálylevél szerint atyafiságos békességgel megosztozott. Felemlíti még az osztálylevél a büdi, kéri, szántói és papi részbirtokokat, mint amelyek közörsre mennek, megemlíti a Rákócziak által még Farkas Mihálynak inscribált szerencsi házat, két szőlővel, valamint a szántói sulyomhegyi szőlőt, nemkülönben a gibárti malmot, amely ez időben a Malomzugban, a hidon alul volt, említi a Pankahegyen 2 szőlőt és a vizen tul 2 vadas kertet és nagyszámu gyümölcsösöket s egy ezüst kardot 30 forintban, végül Naményi Péter uram egy malomnak való kiszafát hordatott és faragtatott Farkas György uramnál, *külön kenyéren lévén*, azért fele része őt illeti meg. Ebből kitűnik, hogy az idősebb leány, Anna, férjével Bernáth Bereckkel talán apósával egy háztartásban élt, míg a fiatalabb leány, Mária, férjével Naményi Péterrel külön házban lakott.

A bernátfalvi Bernáth-család régi törzsökös abaujmegyei származásu s az 1563-ban élt Bernáth Andrástól és testvérétől Ferencről szaporodott el a család az egész országban. Vármegyénkben csak az idősebb ág maradt meg Bernátfalván s innen jött Gibátra Bernáth Bereck, ki a Farkas Mihály felesége Gecsey Anna révén, mint atyafi kérte meg és vette el feleségül gibárti Farkas Annát, kitől 2 fia származott, László és János.

László lakott Büdön és utódok nélkül halt el.

János — neje Hamvay Klára — birta a gibárti és büdi birtokot tovább. Feleségétől 2 gyermeke maradt Anna csáthi Gábel Györgyné és László, kinek neje Kácsándy Zsófia,

kitől gyermekei nem maradván, véle a Bernáthok gibárti ága kihalt s a birtok nő-ágon a Gábrriel-családhoz jutott 1740. körül.

Gibárti Farkas Győr második leányának Máriának férje Naményi Péter volt, kit 1660-ban vett nőül mint Wesselényi nádor secretáriusa. Hogy Wesselényi nádorral Farkas György jó viszonyban volt, bizonyítja az 1655. évi donációja, illetve gibárti birtokában való megerősítése; ekkor kerülhetett ösmeretségbe tehát titkárja Naményi Péter is a Farkas-családdal, dacára annak, hogy beregi származású volt és ott voltak birtokai.

A Naményi-család lett tehát gibárti Farkas György második örököse, melynek egylk ága ma is földesura Gibárt egy részének.

A Naményi-család tulajdonképeni neve Koncz, bár a családi levéltárban levő okiratokon és leveleken láthatólag Péter magát mindig Naményinek írta, mégis hogy az ősrégi Naményi beregi (helyesebben Lónyay ág) családból származott volna, ellene szól, hogy az még 1544-ben Balázs fia Ágostonnal kihalt s magvaszakadtán birtoka a koronára szállott s királyi adományként kapták Mucsey Pál és Bécsy Ambrus. Az 1545. évi beiktatásnál ellentmondanak Lónyay András és Gergely, valamint Bosásy János özvegye, Zsófia asszony, Naményi Balázs nővére, mint rokonok.

(Folyt. köv.)

Tarnóczy Béla.

Abauj- és Tornavármegye története a honfoglalástól az 1648-ik évig.

2.

Az Árpádházi királyok korában a lakosság főfoglalkozása az állattenyésztés volt.

A 13-ik században, kivált annak második felében a földművelés mindinkább tért foglal, amelyre közremunkáltak a jászai kolostor alapítása és a telepítések.

1249-ben említetnek a szinai vendégek (hospes), akiknek a király a Bocsárd és Kaetativ (Kenyhec?) határában levő földeket adja s mindazon szabadalmakat, melyekkel Kassa lakói élnek;¹⁾ 1255-ben ismét Csany földét.²⁾

V. István 1262-ben a buzitai vendégek földjét gyarapítja a jászai káptalan Precha nevű birtokával, míg a káptalan a tatárjárás óta lakatlan Kércset nyeri cserébe.³⁾

A rengeteg erdőség, mely a Felvidéket elborítja lassan-lassan vágás alá kerül; Tökés, Kovácsvágása, Csécs (a szláv szecs) községek ily helyeken épülnek meg, míg Aszaló neve a tüzzel való irtásról regél. Lác határában (1298.) az *irtvány* (yrtvan)⁴⁾ szó a kiirtott erdő emlékét őrzi; 1280-ban Radvány, a királyi erdőőrök földje magánkézre jut.⁵⁾

A legelőkből részben szántóföldek lesznek. 1232-ben Bölzse határában négy ekényi föld ára negyven márka ezüst;⁶⁾ ugyanily nagyságu föld 1246-ban Füged határában nyolc márka finom ezüst.⁷⁾ 1256-ban a jászai káptalannak Kendi-Monaj és Nyesta, Homrogd és Selyeb, Vizsoly és Felszebenye határában vannak szántói;⁸⁾ 1259-ben Garadnán találkozunk szántóföldekkel;⁹⁾ Szántó község neve is erre vall.

1) W. VII. 281.

2) W. XI. 410. F. IV/II. 317.

3) F. IV/III. 377.

4) W. V. 198.

5) F. V/III. 17.

6) Melczer okl. 1.

7) Kassa v. t. lt. Szebenye Nr. 1.

8) F. VII/V. 316.

9) Kassa v. t. lt. Garadna Nr. 2.

Ezzel egyidőben a szőlőművelés is feltűnik.

1245-ben Szebenyén,¹⁾ 1275-ben Forrón, Fancsalon, Devecseren, Fájban, Kércsen, Aszalón, Apátin, Buzitán, Kassán, Idán, Kendi-Monajon, Hidvégen és Szántón szőlőhegyek vannak.²⁾

1299-ben Közép-Németi határában a szinaiak kezdik a szőlőültetést, a földesurról, Németi Mihály mesterrel úgy szerződven, hogy minden szőlő után évenként egy fél fertót fizetnek s két kenyérrel s egy csirkével adóznak neki.³⁾

Az ipari foglalkozások közül a molnárság s a bányaművelés virágzik.

1251-ben az Ida patakon,⁴⁾ 1255-ben a jászai káptalan birtokában van három malom.⁵⁾ 1289-ben a káptalan gömörmegyei Saul- és Andrásfölde nevű birtokait elcseréli a Jászó mellett levő Henschmalma nevű maloméért, melyet előbbi tulajdonosa 32 márka finom ezüstön vett meg.⁶⁾ 1309-ben Forró határában a Hernádon áll malom.⁷⁾

Bányaművelésre vall a Jászó mellett levő Rudnok (rudina = ércbánya) község neve. A káptalannak III. Endre ad jogot, hogy birtokain réz-, vas-, ólom- és ónbányákat nyithat.⁸⁾

Jászon 1243-ban kovács, varga, pék, ács, mészáros és szűcs mesterséget űző néppel találkozunk;⁹⁾ a községnek IV. Béla 1255-ben engedélyt ad heti vásárok tartására.¹⁰⁾

3.

Hogy a virágzásnak indult jólétet a 14-ik század elején mennyire megrontották az évtizedek óta tartó pártharcok, arról érthetően szól a jászai káptalan egyik kiadványa, mely-

¹⁾ Kassa v. t. It. Szebenye Nr. 1.

²⁾ W. V. 301. A. O. I. 192.

³⁾ W. XII. 649.

⁴⁾ W. XI. 373.

⁵⁾ F. IV/II. 300.

⁶⁾ F. VII/II. 250.

⁷⁾ A. O. I. 192.

⁸⁾ F. VI/I. 58.

⁹⁾ F. IV/I. 304.

¹⁰⁾ F. IV/II. 300.

ben (1310.) a peres felek úgy egyeznek meg, hogy a birság fizetése három ízben történjék, megnehezülvén az idők járása (propter gravitatem temporis).¹⁾ A földesur még tíz évvel a rozgonyi ütközet után is annyi zaklatásnak van kitéve tulajdonjoga iránt, hogy Mihály jászai prépost előtt 1322-ben Moytha unokája, György tíz évre zálogba veti évi tíz márkáért bárcai birtokrészét Fülöp nádor ítélőmesterének, mert annyi oldalról perlik, hogy nem bírván költséggel, fél, hogy elveszti.²⁾

Amint azonban kezd beteljesedni Károly király jelmondata, amelyet pénzeire is veretett s amely így szól: „Honor regis iusticiam diligit, ius dat pacem, pax salutem“, — az ország örvendetesen kezd felépülni.

Az állattenyésztés emelkedéséről szól, hogy 1327-ben Bocsárdon ménes van,³⁾ a Jeszeneieknek pedig (1351.) Széplakon.⁴⁾

A szőlőművelés mind nagyobb területen hódít. 1326-ban Kéren,⁵⁾ 1329-ben Vadász és Aszaló közt,⁶⁾ 1337-ben Zdoba határában,⁷⁾ 1344-ben Széplakon,⁸⁾ — e két utóbbi helyen az apátság buzgalmából — 1359-ben Szepsi és Jászó között,⁹⁾ 1382-ben Szikszón, ahol a kassai sz. Erzsébet-egyház apostolok oltárának van három alapítványi szőlője;¹⁰⁾ 1395-ben Miszlókán¹¹⁾ is vannak szőlők.

1387-ben Perényi Péter Göncre 500 hordó bort vet ki a hetedadó fejében.¹²⁾

1413-ban Jánosd és Vadász határában,¹³⁾ 1485-ben Hej-

¹⁾ A. O. I. 365.

²⁾ A. O. II. 50.

³⁾ A. O. II. 341.

⁴⁾ K. v. ny. lt. 19153. sz.

⁵⁾ Leleszi kápt. lvt.

⁶⁾ Z. O. IV. 624.

⁷⁾ K. v. t. lt. A. Cassovia Nr. 11.

⁸⁾ K. v. ny. lt. 19151.

⁹⁾ F. IX/III. 91.

¹⁰⁾ K. v. t. lt. C. Ecclesia Nr. 5.

¹¹⁾ K. v. ny. lt. 19161.

¹²⁾ Z. O. IV. 344.

¹³⁾ Z. O. VI. 249.

cén Fövényes nevű,¹⁾ 1492-ben Ruszánk szőlők említettnek.²⁾ 1495-ben Kassa a ruszkai és környékbeli dézsmaborokat 80 frton megveszi.³⁾

A szőlőművelés jelentékenyebb helyei azonban Szántó és Szikszó.

Szántón 1438-ban a Csatárhegyen,⁴⁾ 1522-ben Nagysátor, Szobrácziné, Fekete Jakab és Greniczér (ma Gerencsér) nevű szőlők említettnek;⁵⁾ Szikszón a Némethégyen (1406.),⁶⁾ a Magyarhegyen, melyen a lechniczi (Szepesm.) kolostornak és a szikszai papnak is vannak szőlői (1414.),⁷⁾ ugyanott Agyagos nevű szőlő (1472.)⁸⁾ és a Nyúlmálon.⁹⁾ Ez évben (1472.) a Némethégyen fekvő hat szőlő 260 forinton kél el.¹⁰⁾

A vármegyében a szüretet sz. Mihály napja körül tartották meg.¹¹⁾

A földművelés terjedéséről gyér adataink vannak, de a gabonatermesztés mind nagyobb mértékéről a szaporodó malmok tanuskodnak.

Szántóföldek említettnek (1317.) Szepsi, Bodolós és Péder között;¹²⁾ Zdoba mellett, (1337.),¹³⁾ a 15. század elején Jánosd és Vadász egész határában.¹⁴⁾

Malmok állanak (1314.) Bárcán¹⁵⁾ a Miszla vizén (1318.),¹⁶⁾ Baksán (1324.),¹⁷⁾ Bocsárdon (1327.),¹⁸⁾ Kinizsen a Hernádon

1) Orsz. lt. Dipl. 19013.

2) K. v. t. lt. P. Ruszka. 11. 21.

3) K. v. ny. lt. 731.

4) Orsz. lt. Dipl. 13191.

5) K. v. t. lt. C. Ecclesia Nr. 17.

6) Orsz. lt. Dipl. 9159.

7) U. o. 10258.

8) U. o. 17342., 17345.

9) U. o. 17347.

10) K. v. ny. lt. 419.

11) U. o. 544. és Orsz. lt. Dipl. 19013.

12) A. O. I. 433.

13) K. v. t. lt. A. Cassovia. Nr. 11.

14) Z. O. VI. 249.

15) A. O. I. 345. II. 52.

16) U. o. I. 472.

17) K. v. t. lt. U. Bekényi. Nr. 1.

18) A. O. II. 341.

és a Zugón (1352),¹⁾ Somodiban kettő is (1354.),²⁾ Mislókán (1395.),³⁾ Al-Németiben (1406.),⁴⁾ Telkibányán (1438.),⁵⁾ malom és kalló Regéc alatt a Tolcsván (1443.),⁶⁾ Kalsán (1484.),⁷⁾ Ruszkán a Hernádon, mely a gönci pálosoké (1506.),⁸⁾ Forró alatt (1513.).⁹⁾

Bocsárdon 1327-ben gyümölcsös kerttel találkozunk.¹⁰⁾ Az erdőség a vármegye északi részén még oly sűrű, hogy 1335-ben Hilyón emiatt nem járnak határt, hanem csak szemre ítélik meg a terület nagyságát.¹¹⁾

A gazdálkodás úgy is folyik, hogy a rokonok az osztályt végre nem hajtják, hanem a földet annyi egyenlő részre osztják, ahány örökösnek joga van hozzá s a jobbágyokat közösen bírván, azokkal szükség szerint munkáltatják meg az egész birtokot. Ily végzést köt Drugeth Miklós országbíró előtt 1354-ben János csongrádi főispán neje két fitestvérevel Somodi birtokuk felől.¹²⁾

A munkáskéz a 14-ik század első felétől kezdve mind értékesebbé lesz, s a birtokosok kedvezményekkel igyekeznek a munkásnépet telepedésre csábítani. Drugeth Fülöp abaujvármegyei főispán 1320-ban Bodolóra s más birtokaira édesgeti a telepéseket, különös védelmet ígérve nekik.¹³⁾

Másrészt a föld is nyer becsben s a természetmények ára emelkedik.

Szepsi, másnéven Szekeresfalva lakossága nevében a község bírāja, a Tatárnak nevezett Kunczmann 1331-ben szerződik a jászai káptalannal, hogy bérfizetés mellett a Jászó

¹⁾ A. O. V. 558.

²⁾ U. o. VI. 201.

³⁾ K. v. ny. lt. 19161. K. v. t. lt. M. Mislóka. Nr. 4.

⁴⁾ Z. O. V. 442.

⁵⁾ Orsz. lt. Dipl. 13191.

⁶⁾ H. okl. 406.

⁷⁾ K. v. t. lt. N. Kalsa. Nr. 21.

⁸⁾ Orsz. lt. Dipl. 21606.

⁹⁾ K. v. t. lt. K. Forró. Nr. 9.

¹⁰⁾ A. O. II. 341.

¹¹⁾ U. o. III. 183.

¹²⁾ U. o. VI. 201.

¹³⁾ U. o. I. 562.

határában a Bódva folyó mindkét partján elterülő szántóföldekre alkalmas földet és szőlőművelésre alkalmas hegyet bérbevesznek, fizetés fejében adván évenként sz. Mihály nyolcadjára két vég fehér lengyel posztót, háromszáz budai akó bort és két viaszgyertyát, a dézsmát is megadván. Ha a határnapot elmulasztják, úgy kétszeresével tartoznak, amit ha nem teljesítenek s a dolog perre kerül, úgy a birtok a per megkezdése előtt visszaszáll a káptalanra.¹⁾

Igy veszik 1359-ben önkényesen a káptalan birtokait használatba a szomszédos Ida-Bánya, Szepsi, Szomolnok és Gölnic lakosai, majorokat építvén annak határain belül.²⁾

A pernek elejét úgy vette a király, hogy a káptalannak a szomolnokiak részére átengedett földterületeért kárpótlásul átengedi (1368.) a Jászó határában feltárt mindennemű ércet a kolostor épületeinek jókarban tartására.³⁾

A bányaművelést már Károly király is, aki az első magyar aranyforintokat vereti, előmozdítja, megadván Szomolnoknak midazon kiváltságokat, melyekkel Selmezbánya él.⁴⁾

Arany-Idán, melyet Ida-Bányának is neveznek, a bányászatot 1349-ben már üzik.⁵⁾

1364-ben Lajos király megerősíti 1358-ban kiadott kiváltságlevelét, melyben a jászai káptalannak az összes ércek bányászatára engedélyt adott.⁶⁾

A bányaművelés (1428.) Telkibányán is folyik. Pudeprucz Miklós bányamester (magister montanarum) ez évben a tanács tagja. A bányaművelésről némi képet ad a község cimerében levő két bányászalak, kezükben ékkel és kalapáccsal.⁷⁾ Az Ahonbergen művelt bányák után fizetni szokott bért Mátyás király 1465-ben 12 évre elengedi Kassa és Telkibánya együttes kérelmére.⁸⁾

¹⁾ F. VIII/III. 563.

²⁾ F. IX/VII. 179.

³⁾ F. IX/VII. 376.

⁴⁾ A. O. II. 284.

⁵⁾ K. v. t. lt. L. Arany-Ida. Nr. 1.

⁶⁾ F. IX/III. 434.

⁷⁾ Orsz. lt. Dipl. 11976.

⁸⁾ K. v. ny. lt. 428.

4.

A vármegye területén üzött mesterségekről feltűnően kevés adatunk van. 1480-ban Orbán gönci kőfaragómester¹⁾ a bártfai egyház építéséhez szállít köveket; 1515-ben Szikszón a szőlőmesterséget üzik.²⁾

A fellendülő kereskedelemről szól, hogy a király (1346.) elrendeli, hogy Garadnán továbbra is szedjenek vámot.³⁾ Az *országut, a magna via*⁴⁾ mentén, ahol a forgalom a legjövedelmezőbb, állanak fenn leginkább a vámok mint Garadnán (1312.),⁵⁾ Forrón (1319.),⁶⁾ Somodiban (1354.),⁷⁾ Közép-Németiben — 1413-ban az egri káptalan előtt Perényi Imre tiltakozik az ellen, hogy Perényi Péter már hatodik éve nem engedi meg, hogy itt vámot szedjenek,⁸⁾ — Pető-Szinyén (1482.) Perényi István birtokán,⁹⁾ Vizsolyban (1483.),¹⁰⁾ továbbá Jászón (1423.), Nádasdon, Szikszón, Szinán, Buzitán, Csájban (1472.), Jánokon. Kápolnán, Komlóson, Novajban, Alsó-Regmecen, Regéckén, Restén, Szerencsen, Verengen, Vilyben és Zsadányban.¹¹⁾

A kereskedelmet mozditják elő a vásárok. Jászónak Mária királyné Keresztelő sz. János napjára engedélyez vásártartást.¹²⁾

Az árakról némi tájékozást nyújthatnak a következő adatok: 1315-ben nyolc kas méh egy márka, egy ló két márka, nyolcvan kereszt gabona ugyanennyi, 18 ökör másfél¹³⁾

1) Tört. Tár. 1884. 325. l.

2) K. v. ny. lt. 941.

3) K. v. t. lt. K. Garadna. Nr. 5.

4) Kassától délnek, W. XI. 373. 410; Szepsi és Kassa között, K. v. ny. lt. 18072; Rozgonyból Kassára, K. v. t. lt. A. Cassovia. Nr. 24.

5) A. O. I. 261.

6) U. o. 504.

7) A. O. VI. 201. Z. O. VIII. 657.

8) Z. O. VI. 271.

9) K. v. ny. lt. lajstl.

10) U. o. 544. 840.

11) Csánki id. m. 198—221. l.

12) Egyetemi könyvtár. F. X/II. 68.

13) Az oklevélíró magyarosan „altera dimidia“-nak fordítja.

márka.¹⁾ 1339-ben egy per alatt levő lóért 13 márka budai dénárt ajánlanak fel;²⁾ 1348-ban egy ló becsára egy márka.³⁾ 1477-ben egy szekér három frt., egy ló 6 frt.,⁴⁾ 1499-ben 300 kereszt gabona 50 frt.⁵⁾ 1512-ben Kassa városa forrói birtokán 447 köből gabonát, 76¹/₂ köből árpát, 34¹/₄ köből zabot aratott, Szurdokon négy köből gabonát, öt köből zabot; ebből eladott 344 köblöt 89 frton.⁶⁾

A pénzszámítás alapja a kassai márka.⁷⁾ A pénz vásárló ereje a 15. században csökkent. Emiatt Abaujvármegye alispánja és más nemesei a kassai kereskedőkkel összetűztek. A város ugyanis új árszabályt állapított meg, felemelvén az árucikkek árát, melyet a vevők vonakodtak megfizetni s az árukat erőszakkal elvitték, a követelt értéknek csupán felét térítvén meg. Zsigmond Kassa városa panaszára Pálóczy Máté főispánnak meghagyja, hogy a polgárok érdekét védelmébe vevén, egyeztesse meg a feleket.⁸⁾

Igazságszolgáltatás.

1235-ben Sándor ujvári megyeispán parancsára hevesi udvarbírája, Mihály Nagyváradra tűzesvaspróbára küldi Bárca, Zaka — ma Nádasd —, Kér, Bala, Zethu, Erdő és Hort ujvármegyei községek lakosait, akik lku helység négy lakosát megkárosították.⁹⁾

A Nagyvárad Regestrum őrizte meg ez adatokat részünkre, melyekből kitétnik, hogy ha a világi hatóság a peres felek ügyében nem ítélkezett végérvényesen, úgy az isten-

¹⁾ Felsőmagyarországi Muzeum Egylet lt.

²⁾ A. O. III. 595.

³⁾ F. IX/VII. 76.

⁴⁾ K. v. ny. lt. 451.

⁵⁾ K. v. t. lt. S. Darholcz. Nr. 19.

⁶⁾ K. v. ny. lt. lajstl.

⁷⁾ H. okl. 294. 299. Z. O. I. 385. Sztáray okl. I. 182. 498. A. O. III. 237. V. 537. „marcis parvis seu Cassensibus“ (1414.) K. v. t. lt. Appendix. Nr. 89.

⁸⁾ K. v. lt. B. Privilegia. Nr. 28.

⁹⁾ Pesty Fr., Az eltűnt régi vármegyék. I. 155. I.

ítéletre bízta az igazság kiderítését, ami természetesen csak egyházi személyek előtt történhetett meg.

Az egyházi törvényszékek elé tartoztak az özvegyek és árvák peres ügyei is.

1317 körül az újbírói főesperes meghagyja alesperesének s a mislyei prépostnak, hogy az ország szokása szerint egyházi és világi embereket vevén magukhoz, hasítsák ki Semse vagy Ruszka birtokából a Ruszkai Serephil özvegye részére a hozományának és jegyajándékának megfelelő birtokrészt s a két leányát megillető leánynegyedét.¹⁾

Leánynegyed ügyében idézi meg István enyickei és János szinai plébános az egri szentszék elé Drugeth Vilmos nádor özvegyét, felhíván őt, hogy fizesse meg egyuttal a 22 márká bírságot, melyből kétharmad a püspöki helyettest, vikáriust, egyharmad a felperest illeti meg.²⁾

Leánynegyed és hozomány ügyében hirdet ítéletet 1380-ban a jászai káptalan is.³⁾

Már 14-ik század végén ily ügyekben néha mellőzték az egyházi törvényszékeket s 1380-ban a nádor előtt egyeznek meg a Perényiek, átengedvén az özvegynek jegyajándék és hozomány fejében Monajt.⁴⁾

Az egyháznak legerősebb fegyvere volt az egyházi átok alá vetés, mellyel a megidézésre megjelenni vonakodó peres félt sujtotta.

1350-ben Jakab idai papnak bejelentette a szentpéteri és somosi plébános, hogy az egri püspöki vikárius meghagyására Szikszai Marhardfia Pál fia János birtokait egyházi átok alá vetették s ha a földesur megkeményíti szívét s az idézésre meg nem jelen, úgy őt is kiátkozzák. János ugyanis nem hajolt meg a szentszéknek leánynegyed ügyében hozott ítélete előtt.⁵⁾

Erre a következő évben az egri vicarius utasítja a

¹⁾ H. O. VII. 375.

²⁾ A. O. V. 185.

³⁾ Melczér oklvt. 41. l.

⁴⁾ Z. O. IV. 169.

⁵⁾ A. O. V. 395.

középnémeti, perényi, ujbári, szinai és enyickei plébánosokat, hogy Szikszai Jánost átkozzák ki.¹⁾

Somosi Pétert, aki Stanchi Miklóssal folytatott perében makacsságot tanusít, András kanonok, egri püspöki vicarius 1385-ben egyházi átokkal, sőt kiközösítéssel sujtja s meghagzja a kassai, eperjesi és sárosi plébánosoknak, hogy Stanchi Miklós megkeresésére vessék átok alá Somosit, családját és hozzátartozóit s addig fel ne oldozzák, míg szive meg nem lágyul s a kivetett birságot úgy András kanonok, mint Stanchi Miklós részére meg nem fizeti s míg a püspök penitenciariusától nyert bünbocsánatot fel nem mutatja. Az eperjesi plébános az átkot ki is hirdette.²⁾

A világi bíróság számos esetben karöltve jár el az egyházzal s a jászai, a szepesi,³⁾ a lejeszi,⁴⁾ az egri káptalan⁵⁾ kiküldöttjei előtt számos birtokbeiktatás történik vármegyénkben.

Az eskü letételére szintén az egri (1332.),⁶⁾ számosabb ízben a jászai káptalan elé utasítják a peres feleket. Így esküszik meg a jászai káptalan előtt az erre ítelt peres fél (1319.) harmincad,⁷⁾ (1337.) vagy huszonötöd magával⁸⁾

1477-ben a király utasítja Semsey Lászlót, hogy birtokháborítással vádoltatván, tegye le az esküt Jászón ötvenedmagával; ennek megtörténtével 15-öd napra a vármegye, kihallgatván a tanukat, hozzon ítéletet s azt a király elé terjessze fel.⁹⁾

Fülöp nádor albirája, Perényi Miklós (1323.) Vizsolyban tartott birói széke előtt felhívja a gyilkossággal vádolt alperest, hogy tizenötödmagával tegye le az esküt; az alperes erre felajánlja az esküt a felperesnek hetedmagával; ezt három ízben kölcsönösen visszaajánlják s végül a felperes nyolcad-

¹⁾ A. O. V. 432.

²⁾ Z. O. IV. 307.

³⁾ Melczer oklvt. 16.

⁴⁾ Leleszi káptalani jegyzőkönyvek.

⁵⁾ Melczer oklvt. 8. H. O. VII. 290. Hazai okl. 189.

⁶⁾ F. VIII./III. 670.

⁷⁾ F. VIII./II. 238.

⁸⁾ F. VIII./III. 701.

⁹⁾ K. v. ny. lt. 451. sz.

magával megesküdött, hogy szolgáját az alperes elfogván, vízbefojtotta.¹⁾

Középkori jogszolgáltatásunkat jellemzi a perhalasztás. A bíró a pert elhalasztja hadba való szállás miatt,²⁾ más ízben hét évre halasztják el királyi parancsra, mert az alperesek kiskorúak s törvény elé nem idézhetők;³⁾ majd haláleset miatt.⁴⁾

Pusztán a meg nem jelenés is ok perhalasztásra, de ekkor bírsággal sujtották azt, aki a rendesen hét napra terjedő terminusra meg nem jelent s elmaradását nem igazolta.⁵⁾ A bírságot bármely pénzt érő dologban leróhatták.⁶⁾

A bírósági idézetekkel zaklatott felek a királyhoz fordultak oltalomért s 1326-ban Károly király tudatja nádorával s a sárosi, zempléni és újvári megyeispánokkal, hogy ez okon a sóváriak ügyében ő vagy az országbíró fog ítélezni.⁷⁾

Íme egy kép a 14. századbeli igazságszolgáltatás menetéről:

Tamás országbíró ítéleteinek végrehajtója, Csirke Tamás 1351-ben embereivel Széplaki Literatus Péter fiának Miklósnak zemplénmegyei stancsi birtokát elpusztítja s bírságok fejében Miklósnak széplaki ménesét elhajtja, jóllehet a tulajdonos ennek ellentmondott s kielégítésül birtokát felajánlotta. A dologról a jászai káptalan levelet állít ki.

1353-ban László császári prépost, királyi káplán és titkos cancellárius elrendeli, hogy ez ügyben a jászai káptalan előtt hat kifogástalan férfiú hozzon ítéletet s ha Csirke Tamás ennek magát alá nem veti, úgy az új per megindítása előtt fizessen le hat márkát. Csirke, mint a jászai káptalan jelenti, az első idézésre meg nem jelent. Még ez évben a peres felek belenyugodtak abba, hogy ügyükben Jászón hat ember ítéle-

¹⁾ Z. O. I. 241.

²⁾ Z. O. I. 118.

³⁾ H. okl. 206.

⁴⁾ A. O. II. 485.

⁵⁾ Z. O. I. 181. 116. H. O. VII. 289.

⁶⁾ Z. O. I. 241.

⁷⁾ Melczer oklvt. 41.

tet mondjon; a bírák azonban meg nem tudván egyezni, a káptalan a peres feleket az országbíró elé utasítja.

Tamás országbíró ismét a káptalan elé utasítja a feleket, akik 1354-ben László császári prépost előtt végre megegyeznek oly módon, hogy Csirke nem fogja háborgatni ellenfelét Széplak birtokában, ez pedig eláll a ménese miatt indított pertől.¹⁾

1347-ben a Kálnaiak pereskednek s ügyükben a nádor még 1384-ben is halasztást ad.²⁾

Az istenítéletek közül a 14-ik században a párbaj szokása még fenmaradt, de az erre ítélték rendesen más módon egyeznek meg.

János boldogkői várnagy előtt (1300.) Benedeket azzal vádolják, hogy nejét megölte s a vádlott erre kötelezi magát, hogy nejét eltemeti, fizet két márka ezüstöt s Rómába zarándokol. Ha mindezt nem teljesíti, úgy ő, mint jótállói úgy bűnhődjenek, mintha párbajban legyőzettek volna.³⁾

1305-ben Omode nádor albirája Pál előtt Szebenyei Lőrinc fiai azzal vádolják Herbordfia Bekét, hogy gabonájukban 60 márka kárt tett. Az albiró párbajt rendel el közöttük. Beke erre ötven nemessel megesküdött a jászai káptalan előtt, hogy a kárt nem ő okozta.⁴⁾

Gyilkosság miatt párbajt rendel el a nádor birája, Perényi Miklós 1323-ban, melyet Vizsolyban gyalog vivjon meg a két peres fél felfogadott bajvivója meztelenül;⁵⁾ erre itéli 1329-ben is a feleket, hanem a párbaj lovon s fegyverzetben történjék meg.⁶⁾

Birtokperekben a felmutatott oklevelek döntenek. Az Abanemzetségbeli Sándor fiai Szurdokbénye miatt perre kelnek a Weychei Chépánfiakkal István alországbíró előtt, aki okleveleik felmutatására utasítja őket. A Sándorfiak II. Endre király, a Chépánfiak István király oklevelével védekeznek.⁷⁾

¹⁾ Az oklevelek Kassa v. nyil. levéltárában, lajstromozatlan.

²⁾ U. o.

³⁾ F. VII/II. 203.

⁴⁾ K. v. t. lt. Szebenye. Nr. 2.

⁵⁾ F. VIII/II. 490.

⁶⁾ F. VIII/III. 391.

⁷⁾ H. O. VIII. 405.

A birtokjogok ellen eshető sérelmeknek a király azzal igyekezett elejét venni, hogy az új adománylevelet három népesebb községben a vásár napján kihirdettette.

Midőn Károly király Széplak egyharmadát Jánosfia Péternek adományozza, meghagyja az egri káptalannak, hogy azt a szokás szerint hirdesse ki, ami 1333-ban Kassa és Terebes piacán a vásár napján meg is történt.¹⁾ S mert az adományozásnak ellentmondtak, a kihirdetést a következő évben Kassán, Vizsolyban és Terebesen, majd ismét Kassán, Szinán és Sárospatakon megismételték.²⁾

Más ízben a kihirdetés (1330.) Kassán, Egerben és Sárosban történt meg.³⁾

A földesur az ország régi joga szerint, mint Zsigmond király megjegyzi, a tolvajlás, rablás, emberölés s egyéb főbenjáró bűnök kivételével bíraskodik jobbágysai és szolgálai felett s a király (1397.) jogot ad erre Széplaki Péternek is; ő vagy tisztartója ítélkezik, ha jobbágysaikkal bárkinek pere van, jogában állván az elégedetlennek, hogy az ügyet a király vagy nádor elé vigye ahol azonban nem a jobbágy, de ura tartozik megjelenni.⁴⁾

A földesurnak a király azonban pallosjogot is ad s Zsigmond király megerősíti ebben (1406.) a Semseyeket⁵⁾ s 1412-ben megajándékozta az Uzfalviakat s a velők osztályos Kisidaikat, akik Kisidát, más néven Gergelyidát birták.⁶⁾

Jászó határában a pallosjog jelképeül (1331.) akasztófa állott.⁷⁾

Az igazságszolgáltatást a vármegye területén kivételesen Kassa városára bizza a király, így 1346-ban, midőn Poháros Péterrel, a vármegye főispánjával hadba szállt,⁸⁾ s maga a vármegye 1515-ben Garadnán tartott közgyűlésében, okul hozván fel, hogy a gonosztévők elszaporodtak.⁹⁾

¹⁾ Z. O. I. 409.

²⁾ U. o. I. 443.

³⁾ Gr. Sztáray oklevéltár. I. 64.

⁴⁾ Z. O. V. 47.

⁵⁾ F. X/IV. 545.

⁶⁾ H. okl. 359.

⁷⁾ F. VIII/III. 563.

⁸⁾ Kassa v. t. lt. B. Privilegia. Nr. 2.

⁹⁾ U. o. Nr. 61. 62.

Kassát bizza meg Mátyás király, az igazságos, hogy Literatus János és Polyánkay György volt szikszai bírák ellen, akik a király nevében szokatlan taksákkal zsarolták a népet, vizsgálatot indítson.¹⁾

Ő hozza be az igazságszolgáltatás új rendjét s midőn 1488-ban Zbugyay István többedmagával Kántor Bálint lengyelfalvi házára tör, lovait s egyéb javait elrabolja, magát Lipóc várába foglyul viszi, elrendeli, hogy a vármegye „juxta vim et formam generalis novi decreti” járjon el ez ügyben, eskü alatt hallgatván ki a tanukat, nemeseket, a vonakodókat 16 márka ezüst birsággal sujtván.²⁾

Abaujvármegye főispánjai. (1181—1526.)

1181. Antal,³⁾ 1198—1199. Dénes,⁴⁾ 1199. Bór nb. Bánk, a későbbi nádor és bán,⁵⁾ 1201. Eth,⁶⁾ 1203. és 1205. Miklós nádor,⁷⁾ 1206. ismét Bánk,⁸⁾ 1209. Márton,⁹⁾ és még ez évben Benedek,¹⁰⁾ 1212. Miklós,¹¹⁾ 1213—1214. Sándor,¹²⁾ 1216—1219. Ompud fia Dénes,¹³⁾ királyi tárnokmester, később (1227—1228, 1231—1235.) nádor, aki II. Endre halála után megvakított. 1220. Samud fia Benedek,¹⁴⁾ azelőtt (1219.) nyitrai főispán, később (1231—32.) országbíró, 1221. Dénes,

¹⁾ K. v. ny. lt. 467.

²⁾ U. o. 614.

³⁾ W. I. 69.

⁴⁾ F. II. 331. 365.

⁵⁾ H. O. V. 4.

⁶⁾ F. II. 388. H. O. V. 5.

⁷⁾ F. V/I. 293. III/I. 22. H. O. I. 3. W. VI. 300.

⁸⁾ H. O. VII. 3. W. VI. 308.

⁹⁾ F. III/II. 468. W. XI. 102.

¹⁰⁾ F. III/I. 80.

¹¹⁾ F. III/I. 114. W. VI. 114.

¹²⁾ F. III/I. 163. VII/I. 192. W. VI. 138.

¹³⁾ F. III/I. 175, 195, 197, 199, 201, 214, 226, 227, 236, 242, 249, 257, 272. III/II. 476. H. O. IV. 11. VII. 7. W. I. 141. VI. 385. 393. 401. XI. 134, 136, 138, 142, 144, 147, 149, 152.

¹⁴⁾ F. III/I. 287. 302. W. XI. 159.

a tárnokmester,¹⁾ 1222. Bánk,²⁾ 1222. Márton,³⁾ 1222—1223. Lőrincz,⁴⁾ 1230—1231. Péter,⁵⁾ aki 1221-ben temesi, 1233-ban nyitrai ispán, 1229 1230-ban a királyné udvarbírája, 1233. Tivadar,⁶⁾ 1246. Aba nb. Markvart,⁷⁾ aki 1257 táján résztvesz a styriai hadjáratban, 1266. Tombold fia Benedek,⁸⁾ az ifjabb király udvarbírája, 1262. V. István lovászmestere, 1265. óta országbíró, 1268-ban nádor, országbíró és szebeni ispán, 1272. Eth,⁹⁾ 1288—1300. Aba nb. Somosi György fia Péter,¹⁾ 1301 - 1304. Aba nb. Somosi Györgyfia Péter,¹¹⁾ 1312 - 1314. Mihály,¹²⁾ 1316. János,¹³⁾ 1317—1327. Drugeth Fülöp,¹⁴⁾ 1327—1330. és 1332—1337. Drugeth Vilmos,¹⁵⁾ 1331. Mihály,¹⁶⁾ 1343 - 1345. Tamás, királyi tárnokmester,¹⁷⁾ 1346. Dancs,¹⁸⁾ 1346—1359. Kapi Poháros Péter,¹⁹⁾ 1364. Czudar Péter,²⁰⁾

¹⁾ H. O. VII. 9.

²⁾ F. VII/V. 567. W. VI. 408. H. O. VII. 9.

³⁾ F. III/I. 374.

⁴⁾ F. III/I. 401. W. VI. 420. H. O. V. 10. J. VII/I. 214.

⁵⁾ F. III/II. 213. V/I. 306. W. VI. 502. Melczér okl. 3.

⁶⁾ W. XI. 257.

⁷⁾ F. IV/I. 407.

⁸⁾ H. O. VII/V. 584.

⁹⁾ F. V/I. 182.

¹⁰⁾ F. V/III. 399. VI/II. 269. 275. W. IX. 465. H. O. VI. 373. Jegyzet. Lásd még Tört. Tár. 1897. Dr. Wertner Mór. Az Árpád-kori megyei tisztviselők.

¹¹⁾ F. VIII/I. 82. H. O. VII. 347, 351, 353. A. O. I. 60.

¹²⁾ F. VIII/I. 479. H. O. VII. 369. A. O. I. 339, 344, 345, 359.

¹³⁾ A. O. I. 410.

¹⁴⁾ A. O. I. 446, 504, 562, 586, 540, 583. II. 117, 138. H. O. I. 120. II. 45. III. 71. IV. 133. F. VIII/II. 208, 337, 453. F. VIII/I. 563. F. VIII/III. 152, 176, 225. Z. O. I. 218, 222, 271, 287, 303.

¹⁵⁾ F. VIII/III. 336, 348, 389, 439, 458, 506, 562, 725. F. VIII/IV. 409. A. O. II. 316, 402, 422, 429, 591, 601. A. O. III. 65, 70, 90, 101. Z. O. I. 420. VI. 1.

¹⁶⁾ F. VIII/V. 205.

¹⁷⁾ Kassa v. ny. lt. lajstr. F. IX/I. 195.

¹⁸⁾ F. IX/I. 457.

¹⁹⁾ F. IX/I. 457. IX/II. 58, 183, 627. IX/III. 52. A. O. V. 132, 173, 310, 622. VI. 107, 602. Sztáray okl. I. 193, 296. Kassa v. t. lt. B. Privilegia. Nr. 2. és Orsz. levéltár. Dipl. Nr. 3925. és 4688.

²⁰⁾ Pesty. Az eltűnt régi vármegyék. I. k. 183. I.

1383. Oppelni László herceg,¹⁾ 1388. Perényi Miklós,²⁾ 1390. Bebek István fiai László és Ferenc,³⁾ 1406. Gersei Pehőfia Tamás,⁴⁾ 1411. Pálóczy Imre, diósgyőri várnagy,⁵⁾ 1420. Pálóczy Máté, diósgyőri várnagy,⁶⁾ 1430. Pálóczy Máté országbíró,⁷⁾ 1453. Rozgonyi Osvát,⁸⁾ 1460. Rozgonyi Osvát, (Máriássy levéltár.) 1469. Rozgonyi Rajnárd,⁹⁾ 1484. Osztopáni Zöld János,¹⁰⁾ 1500—1511. Perényi Imre, 1504-től a vármegye örökös főispánja és 1506-tól az ország nádora,¹¹⁾ 1525. Perényi Péter.¹²⁾

Abaujvármegye alispánjai. (1301—1400.)

1309. Beke,¹³⁾ 1313—1316. István,¹⁴⁾ 1317. Péter,¹⁵⁾ 1318. Beke,¹⁶⁾ 1320—1321. Péter,¹⁷⁾ 1324—1329. Lukács,¹⁸⁾ 1330—1335. Pálfia János mester,¹⁹⁾ 1337—1335. Simon,²⁰⁾

(Folyt. köv.)

Kemény Lajos.

¹⁾ Orsz. lt. Dipl. 6977.

²⁾ U. o. 7437.

³⁾ F. X/1. 657.

⁴⁾ Z. O. V. 440.

⁵⁾ H. okl. 352.

⁶⁾ K. v. t. lt. A. Cassovia Nr. 28.

⁷⁾ K. v. t. lt. B. Privilegia. Nr. 28.

⁸⁾ Bárdossy, Moldavensis vel Szepiensis decimae indagatio srt. Posonii. 1802.

⁹⁾ Csánky, Magyarország földrajza. I. 234.

¹⁰⁾ U. o. I. 234.

¹¹⁾ K. v. t. lt. D. Depositorium. Nr. 41. és 51. C. Ecclesia. Nr. 60. K. v. ny. lt. 861. 879. sz. Orsz. lt. Dipl. 21204. 21538, 21587, 22177.

¹²⁾ K. v. ny. lt. lajstr.

¹³⁾ H. o. VII. 358.

¹⁴⁾ A. O. I. 339, 345, 359, 394, 414. H. O. VII 369, 371, 373. és Máriássy lvt.

¹⁵⁾ A. O. I. 433.

¹⁶⁾ A. O. I. 470, 472, 483. H. O. VII. 377.

¹⁷⁾ A. O. I. 586. H. O. V. 97.

¹⁸⁾ A. O. II. 159, 227, 341. Károlyi levéltár. I. 72. Orsz. lt. Dipl. Nr. 2329.

¹⁹⁾ A. O. II. 515. III. 138.

²⁰⁾ A. O. III. 428, 454. Kassa v. t. lt. T. Jeszenei. Nr. 8.

CSALÁDTÖRTÉNET.

Abauj- és Tornavármegye nemeseinek összeírásai.

II. Tornavármegye 1732-ben igazolt nemesei.

Agyagos Zsigmond (Görgő)	Császár Péter (Jabloncza)
Alattyány János (Görgő)	Csehy György és János (Zsarnó)
Arday másként Pelsuczy István (Jósvafő)	Cserghő Mihály
Aszalós Mihály (Zsarnó)	Czibere János (Almás)
Balásdeák lásd Bodnár	Czombor János (Nádaska)
Balogh László (Hidvégardó)	Dávid István (Szin)
Bartha János és Pál (Almás)	Dely Ferenc, András, ifjabb Ferenc és ifjabb András, Péter (Jósvafő)
Bartók lásd Görgey	Dia György (Almás)
Bereczky lásd Molnár	Diák másként Literáti István (Körtvélyes); ifj. István és János (Szin)
Biró Balázs (Teresztenye)	Farkas János (Görgő)
Ifj. Biró János (Teresztenye)	Id. Farkas János (Görgő)
Bodnár József (Zsarnó)	Fejér másként Pap János Lucska)
Bodnár másként Balásdiák János (Lucska)	Fekete István (Zsarnó)
Bodó másként Kászonyi Lőrincz (Komjáti)	Fekete István
Boros Péter (Szin)	
Bugarin lásd Horváth	
Bujdosó Zsigmond (Almás)	

- Fekete László és és János
 (Perkupa)
 Frona András (Barka)
 Füzy János, Péter és István
 (Vendégi)
 Gál István (Perkupa)
 Gerecz (de Meczenzéff) Sámuel
 (Előbb Szepsi, majd Görgő)
 Görgey másként Bartók János
 és Miklós (Szögliget)
 Gyarmathy Ferenc és István
 (Görgő)
 Herke István (Almás)
 Horkay Miklós (Szin)
 Horváth másként Bugarin
 (de Brezovicza) András
 Iso István és János (Szin)
 Jobbágy Gábor és Mihály
 (Görgő)
 Jóna István és János (Szin)
 Kakas János (Almás)
 Kapitány Mihály és Ferenc
 (Varbócz)
 Kászonyi lásd Bodó
 Kerepessy István (Nádaska)
 Kolbán István (Zsarnó)
 Komjáthi Imre (de et in
 Komjáthi) (Komjáti)
 Kopre Jakab (Hidvégardó)
 Kovács Ferenc (Hidvégardó)
 Kovács lásd Szikszay
 Kozma György (Hidvégardó)
 László János (Kápolna)
 Lippay János és András
 (Almás)
 Literáti lásd Diák
 Lóczy István (Lenke)
 Lóczy János, István és Gergely
 (Jósvafő)
 Lükő János és Márton (Kört-
 vélyes), Gábor (Perkupa)
 Magyar Ferenc (Almás)
 Martha Sámuel és István
 (Zsarnó)
 Maxa István és György
 (Jósvafő)
 Mészáros János (Varbócz)
 Mrazik másként Rajczy Pál
 és András (Görgő)
 Mólnár János (előbb Jósvafő,
 majd Egerszög)
 Mólnár másként Bereczky
 János (Görgő)
 More Ferenc (Zsarnó)
 Nagy (de Felső Váll) András
 (Szilice)
 Nagy Ferenc
 Nagy István (Torna)
 Nikházy János (Zsarnó)
 Olasz Bálint (Nádaska)
 Oláh Gergely és István
 (Hidvégardó)
 Orbán András és József
 (Háskut)
 Pap István (Szögliget)
 Pap László (Zsarnó)
 Pap lásd Fejér
 Pelsuczy lásd Arday
 Pogonyi Zsigmond (Hidvég-
 ardó)
 Rajczy lásd Mrazik
 Rátky Zsigmond (Varbócz)
 Rhaell Antal
 Sebő Gergely (Almás)
 Soltész János (Hidvégardó)

Szabó másként Tarczalyi	Tamás János (Szin)
András és Péter (Szöllös- ardó)	Tarczalyi lásd Szabó
Szakál lásd Zajdó	Vadas Mátyás (Zsarnó)
Szalay János és Mihály	Valkay István (Görgő)
(Almás)	Id. Várady István, ifj. István,
Szalóczy János és Márton	Péter, János és Márton
(Szin), István és János	(Szilice); János és Márton
(Teresztenye)	ton (Szin)
Szeghő István (Jósvafő)	Váró István (Zsarnó)
Szentmiklóssy Zsigmond és	Vitarius Gábor (Komjáti)
János (Vendégi)	Zajdó másként Szakál János
Szikszay másként Kovács	(Szilice)
István (Szin)	Zory (Zsóry) Pál (Zsarnó)
Szikur Márton, János, ifjabb	Zsarnay Ferenc és András.
Márton és Ferenc (Háskut)	

(Tornavármegye 1732. évi közgyűlési jegyzőkönyve.)

Dr. Czobor Alfréd.

Cimeres nemeslevelek Abauj-Tornavármegye levéltárában.

Az Abauj-Tornavármegye levéltárában található s általam összegyűjtött részint eredeti, részint másolatban fennmaradt cimeres nemeslevelek közül körülbelül 285-öt 1909-ben *Rexa Dezső* „A törvényhatósági levéltárak cimeres levelei“ cím alatt bocsátott közre (I. füzet 7—33. l.). Azóta újabbak jöttek napfényre. Ezeket itt közlöm:

Almássy Péter; fel.: *Lengyel Ilona*; fiai: János és István; testv.: Pál és Benedek. Rudolf, Prága, 1603. márc. 7. (Közgyűlési iratok. M. 1847—58.)

Arany János és Ferenc. Rákóczi György. Gyulafehérvár, 1634. máj. 10. (Közgy. Ir. M. 1790—25.)

Aranyossy János; fiai: Lajos, Károly, Alajos, Ágoston;

leányai: Franciska, Johanna, Mária, Constantia és Anna. Fel.: *Katsándy* Franciska. V. Ferd., Wien, 1835. (Közgy. Iratok. M. 1843—96.)

Balai lásd *Benda*.

Benda György; fel.: *Balai* Anna; testv.: János; fiai: János és György. III. Ferd., Pozsony, 1649. ápr. 9. (Polg. Perek. 1824—129.)

Bogoly Pál; fel.: *Mangó* Zsófia; fiai: János és András; testv.: Gergely. II. Ferd., Neustadt, 1625. szept. 26. (Közgy. Ir. M. 1838—141.)

Brossonskey Jakab. *Gombkötő* alias *Radicsay* György. III. Ferd., Wien, 1654. júl. 4. (Közgy. Ir. M. 1816—60.)

Cifkay János; apja: János; test.: Márton, György és Simon. I. Lipót., Wien, 1673. szept. 27. (Közgy. Iratok. M. 1744—16.)

Cseh lásd *Egry*.

Dancz de Kőrös János; fel.: *Gathaly* Mária; fia: János. I. Lipót, Wien, 1667. nov. 16. (Polgári Periratok 1848. évi fasc. 351. sz.)

Dienes János; fel.: *Matsi* Erzsébet; testv.: Mihály. II. Ferd., 1623. jun. 10. (Polgári Periratok 1845. évi fasc. 325. sz.)

Dióssy Mihály; apja: Imre; fia: Ferenc; testv.: Tamás, János és Erzsébet; unokatestv.: Máté és Mihály. II. Ferd., Sopron, 1634. dec. 19. (Nemesi Iratok 101. sz.)

Dósa lásd *Macza*.

Egry Mátyás. *Kerekes* Mátyás; fel.: *Cseh* Ilona; gyermek.: András és Ilona. III. Ferd., Pozsony, 1649. ápr. 21. (Közgy. Ir. M. 1816—65.)

Erdélyi Miklós; fiai: Pál, István, Imre, Gergely, János, András, Bálint. III. Ferd. Pozsony, 1638. jan. 2. (Közgy. Ir. M. 1790—10.)

Ferdinandy Mihály és testv.: György; fiai: Mihály és Ignác; leányai: Kata, Franciska és Krisztina; anyjuk: *Szalay* Krisztina. II. Ferenc. Ad Chateau in Belgio. 1794. máj. 12. (Közgy. Ir. M. 1792—340.)

Fischer Károly; Ferenc. Wien, 1833. máj. 17. (Közgy. Ir. M. 1833—196.)

Gallik János; fiai: András és Sámuel. I. Lipót. Wien, 1702. okt. 10. (Közgyűlési jegyzőkönyv, 1847. év. 2165. sz.)

Gálszéchy András; Rudolf. Prága. 1598. márc. 12. (Közgy. Ir. M. 1845—285.)

Gedeon Kelemen; Mária Terézia. Wien, 1749. máj. 14. (Közgy. Ir. M. 1749—60.)

Gomkötő alias; *Rissay* lásd *Brossonsky*.

Gönczy lásd *Szabó*.

Hunyor András; I. Lipót. Wien, 1698. aug. 3. (Közgy. Ir. M. 1828—184.)

Kameráth József; fiai: Ignác, József, Ferenc, István, Nep. János; leányai: Ilona (Beniczky Menyhértné), Rozália (Fligel Pálné); fel.: *Paracelsus* Mária Klára I. Ferenc. Wien, 1795. aug. 20. (Közgy. Ir. M. 1798—963.)

Kaptári János; fel.: *Weres* Ilona; fiai: István és Bálint. *Kispál Boldizsár*, Márton, János és István. II. Ferd. Wien, 1625. márc. 8. (Közgy. Ir. M. 1833—224.)

Katsándy lásd *Aranyossy*.

Kerekes lásd *Egry*.

Kispál lásd *Kaptári*.

Koczka Miklós; III. Ferd.-tól nyert nemességének felujtása. Mária Terézia, Pozsony, 1741 okt. 28. (Közgy. Ir. M. 1840—225.)

Kondor Mihály; fel.: *Potor Kata*; fia: József. VI. Károly. Wien, 1715. nov. 22. (Közgy. Ir. M. 1826—43.)

Koss Mihály; fiai: István, András és Mihály. III. Ferd. Wien, 1642. okt. 10. (Közgy. Ir. M. 1793—509.)

Kováts Péter; fia: Mihály; leányai: Zsuzsánna és Judit; testv.: Boldizsár és Albert; fel.: *Barbely Erzsébet*. III. Ferd. Pozsony, 1638. febr. 7. (Polgári Periratok 1843. évi fasc. 336. sz.)

Kovach alias *Setyebi Péter*; fel.: Erzsébet; fiai: István és ifj. János és ennek fel. Margit és fia András. III. Ferd. Wien, 1649. márc. 3. (Közgy. Ir. M. 1824—166.)

Krammer János; leánya: Anna Borbála; fel.: *Timáry Teréz*. I. Ferenc, Wien, 1792. júl. 26. (Közgyűlési Iratok M. 1797—873.)

Krasztiz l. *Lorberer*.

Krisár Jónás és test.: Dávid. II. Ferd. által adományozott nemességének felujtása. Mária Terézia, Wien, 1765 jan. 1 (Közgy. Ir. M. 1840—208.)

Lángh id. János; fia: György; néhai testv.: György fiai: ifj. János, György és Sámuel. — I. Ferenc, Holics, 1810. okt. 13. (Közgy. Ir. 1821—51.)

Lengyel lásd *Almássy*.

Lorberer János Ulrik (II. Rudolftól 1610. jan. 22. nyert nemességének felujtása); fel.: *Kraszits Zsófia*; fiai: János Ulrik, János és Godofréd; leánya: Ágnes. I. Lipót, Ebersdorf, 1699. szept. 12. (Köz. Ir. 1790—20).

Macza György; fel: Dósa Judit; fia: Ferenc; unokatestv.: András, János, István és másik András, fiaik és leányaik. I. Lipót, Bécs, 1694. nov. 22. (Közgy. Iratok. M. 1840—244.

Maczini l. Tinis.

Mangó l. Bogoly.

Maszlik l. Sztrezeniczky.

Molnár l. Tóth.

Nádaskay György. I. Lipót. Wien, 1689. jan. 29 (Közgy. Ir. M. 1800—99.)

Némethy de Littka, Tamás és Gergely; előbbi fia: András; utóbbi fiai: Mihály és János. Bocskay István. Kassa, 1606. máj. 26. (Közig. Iratok 1843—30.)

Olasz János és Lőrinc II. Ferd. Sopron, 1635. febr. 12. (Közgy. Ir. M. 1842—146.)

Paracelsus lásd. *Kameráth.*

Persenszky János. I. Ferenc Wien, 1820. jul. 28. (Közgy. Ir. M. 1821—63.)

Potor lásd. *Kondor.*

Radissay lásd *Gombkötő.*

Sajgó György és István; György fiai: János, Ferenc, Mihály és István; unokatestv. vagyis Mihály fiai: István, András és György. VI. Károly. Pozsony, 1712 jul. 1. (Közig. Ir. M. 1823—147.)

Scharlach Mátyás; fel.: Zimmermann Erzsébet; fiai: Károly, József, Nep. János, Ferenc, Donát, György, Flórián

és Tádé; leányai: Kata, Franciska és Mária Anna. Mária Terézia. Wien, 1753, márc. 10. (Közgy. Ir. M. 1792—339.)

Selyebi lásd. *Kovách*.

Szabó András és János. III. Ferd. Wien, 1652. máj. 11. (Közgy. Ir. M. 1845—315.)

Szabó Aliter *Gönczy* Gergely; fiai: Mihály és István; leánya Katalin. III. Ferd. Wien, 1649. nov. 13. (Közgy. Ir. M. 1839—178.)

Szabó lásd *Szepessy*.

Szalay lásd *Ferdinandy*.

Szedliczky József (Szikszón) és testv.: András (Tályán); előbbi fiai: Antal, István és János; leánya: Anna nemes Vitéz Borbálától származottak; utóbbi fiai: Imre, Lajos és András; leányai: Terézia és Anna nemes Vitéz Annától. II. Ferenc. Wien, 1794. jan. 7. (Közgy. Ir. M. 1791—229.)

Szepessy alias; *Szabó* lásd. *Tarnovay*.

Sztrezeniczky György és testv.: Tamás és Jeremiás; nővére: Maszlik (de Breznitzko) Kata; (nemességfelujítás.) II. Ferd. Wien, 1631. jun. 29. (Közgy. Ir. M. 1792—352.)

Tarnovay Gergely, *Szepessy* alias *Szabó* András és János. I. Lipót. Wien, 1661. nov. 8. (Közgy. Ir. M. 1792—34.)

Timáry lásd *Krammer*.

Tinis András; fel.: *Maczini* Erzsébet; fiai: Mihály és Sámuel; testv.: János. I. Lipót. Wien, 1669. aug. 29. (Közgy. Ir. M. 1831—83.)

Tóth Mihály és János. *Molnár* Pál. III. Ferd. Wien, 1648. dec. 3. (Közgy. Ir. M. 1828—187.)

Weres lásd *Kaptári*.

Zimmermann lásd. *Scharlach*.

Dr. Czobor Alfréd.

VEGYESEK.

Feja Dávid könyvtára.

Kassa hőslelkű birája, kít Caraffa az 1687-ik év tavaszán Eperjesen minden igaz ok nélkül kivégeztetett, tanult, írástudó ember volt. Bizonyítja ezt, hogy midőn megöletése után a szépesi kamara által kiküldött bizottság, névszerint Gundelfinger János, Erhard Márton-János és Lukacsik Gergely javait leltározták, hagyatékában sok könyvet, köztük több magyar nyelvűt is találtak. Magyar nyelvűek voltak a magyar biblia, magyar Postilla, „Első része az evangeliumoknak,” Váradnak orvoslása, „Inteő és tanító levél” stb.

Helyi vonatkozású könyvek voltak Mautner János *kassai tanár*: Tabellae Logicae címen 1640-ben Lőcsén megjelent műve.¹⁾ Fabricius János szintén kassai ember volt, aki Sámbar Mátyás kassai jézustársasági atya ellen irt hitvitázó könyveket. Egyik volt a: „Dissertatio apologetica,” mely Lőcsén 1669-ben jelent meg és ma már csak két példányban ismeretes; a másik a: „Solidissimus coelestis veritatis malleus.” Megjelent 1670-ben Kassán.²⁾

Érdekes, hogy Feja hagyatékában kéziratokat is találtak, Ladiwer Illés³⁾ epigrammáit kéziratban, továbbá statutumokat, városi (kassai) protocollumokat stb.

¹⁾ Szabó: Régi Magyar Könyvtár: II. k. 157 l.

²⁾ „ „ „ „ „ „ - 332 és 338 l.

³⁾ Ladiwer Illés az eperjesi collegium tanára, majd 1682-től annak rectora volt. Eperjesre Szászvárosról hívták meg. Meghalt 1686. április 2-án. Ld: Hörk, Az eperjesi coll. tört. II. 47. l.

A m. kir. Orsz. Levéltárban őrzött könyvjegyzék a következő:

1687. augusztus havában. Kassán.

Feja Dávid elkobzott könyveinek jegyzéke.

Inventarium

Bonorum mobilium et immobilium executi Davidis Feja et Mariae Faygel eiusdem relictæ viduæ propriorum, item et simul acquisitorum ad decretale incltæ camerae Scepu-siensis mandatum per nos subscriptos factum.

Conscriptio librorum

Sub numeris

1-mo. Reipublicæ Romanæ in exteris provinciis bello acquisitis constitutæ commentariorum libri duodecim. In filera.

2-do. Biblia Hungarica, hic liber modicum minor priori.

3-tio. Postilla Hungarica in 4-to.

4-to. Tripartitum seu articuli regni Hungariæ.

5-to. Első része az evangeliumoknak és az epistoláknak tanúsága in quarto.

6-to. Váradnak orvoslása in 4-to.

7-mo. Secunda pars Sylvæ vocabulorum et phrasium in 8-vo.

8-vo. Michaëlis Beutheri iuris consulti atque historici clarissimi in 8-vo.

9-no. Refutationes authorum Therrenii in 8-vo.

10-mo. Regium Christi sacerdotium in 8-vo.

11-mo. Loci theologici præcipui authore Philippi Melanthonis in 4-to.

12-mo. Jbannis Mautherii Pannonici tabulæ logicæ in 4-to.

13-tio. Matthiæ Dresseri de festis diebus Christianorum Judæorum ethnicorum in 8-vo.

14-to. Liber seu extractus articulorum manu scriptus in 4-to.

15-to. Disputationes theologicæ Jacobi Armenii in 8-vo.

16-to. Articuli universorum statuum et ordinum regni Hungariæ in 8-vo.

17-mo. Sacrae theologiæ problemata (sic!) in 8-vo.

18-vo. Inteő s tanító levél authore Michaelis Wörösmarty canonici Poseniensis in 8-vo.

19-no. Eruditionum scholasticarum partes tres in 8-vo.

20-mo. Joannis Hospiniani Stajnani organi Aristotelei in academia Basiliensi professoris quaestionum dialecticarum libri sex in 8-vo.

21-mo. Theodoreti Ciri dialogi tres in 8-vo.

22-do Liber epistolarum Joannis Jacobi Ciri in 8-vo.

23-tio. Duo Gallicarum rerum scriptores nobilissimi, liber minor quam in octavo.

24-to. Articuli statutorum comitatus Turoczensis manu scriptus in 8-vo.

25-to. Duo libri Joannis Fabricii contra patrem Sambar in 4-to sine compactura.

26 to. Collegii Eperiessiensis evangelici directoris M. Ladiveri diversae theses et epigrammata variis personis tempore dominii Tököliani dicata et Fejae oblata in uno fasciculo.

27-mo. Lieber haereticus locorum theologorum lacer sine compactura in 8-vo.

28-no. Articuli iuris tavernicalis civitati Cassoviensi dicati, in medio.

29-no. Fasciculus rationum civitatis Cassoviensis officium, ex libris 10 constantans.

30-mo. Emericus Thököly, universis orbis christiani statibus salutem etc. Liber sic intitulatus in 4-to.

31-mo. Jura civilia manu scripta sine compactura in 4-to.

32-do. Prothocolum actorum civitatis Cassoviensis sub iudice Martino Madarasz.

Inter hos libros inveniuntur (uti ex subscriptionibus videre est) etiam libri prioris mariti Mariae Feygel, nempe Ladislai Pasztohy et affinis Michaelis Kallay.

Literalia vero instrumenta, alias sat minuta factum priorum bonorum concernentia tunc sequestrabuntur, quando per decisionem cameralem fiet divisio. Habentur etiam diversa projecta iuridica et scripta ad diversos pertinentia minus valentia.

Országos Levéltár. Urb. et Conscr. fasc. 9. Nr. 55.

Dr. Iványi Béla.

Stoósi k  sgy  rt  k.

L  blicher K  niglicher Magistrat.

Wohledigebohrn, edle, ehrenveste, vorsichtig und wohlweise Herrn. Nachdem man albereits dieselben, nebst zuziehung eines l  blichen Oberamts in Schm  lnicz¹⁾ schon zum öftern höflichst ersuchet eine l  bliche Hauptzech deren Messerschmiedten in Caschau dahin zuverm  gen, uns die gesellen-
Articul, wie solche vermög Handwerks gebrauch zu Leutschau und Eperies in usu authentice zu verschaffen, welches uns zwahr von ihnen, als auch einem löblichen Königlichen Magistrat wohl versprochen worden, aber zu dato kein Erfolg beschehen, welches uns armen Leuthen, sowohl Meistern und Gesellen sehr schwer fallet, zumahlen unseren Kindern und Nachk  mblingen hierdurch grosse Hindernus und Steckherung beschiehet, welches vor Gott in Himmel zu verantworten seyn wirdt, indem uns ohne gethane Rays und Versaumbnussen, solcher Articul Urgirung solche lange Zeit her schon 16 fl. kostet.

Man hat zwar von obbemelter Hauptzech anno 1723 einige Punkta, ohne bemeldung der Stadt, herausgegeben, welche aber nicht authentisch, sondern nur einen gemeinen Umfrag gleichet, und nichts darinnen begriffen, wie sich ein ehrlicher Gesell bey dem waschen oder Gesellen machen zu verhalten, ingleichen auch bei keinem Punct Handtwerckhs nach gebräuchlich jeden Verbrechens die Strafs bemelt, daher solche von keinen ehrlichen Gesellen können aufgenommen worden.

Wann man um mehrbesagte Zech vor eine Hauptzech erkennen soll, so ist vor Gott uud allen Rechten billig, das sie sich selbstn mit allen Recht authentischen Geselle-Articulen versehe, damit sie alsdann auch andere mit dergleichen befördern kunten und folgsamb die ertragende uncosten mit Recht zu verlangen und nicht wie bishero beschehen Gelanget dennoch an einem löblichen Königlichen Magistrat in Caschau unser gehorsambstes Anlangen, mehrber  hrte Haupt-

¹⁾ Szomolnok.

zech alles ernstes dahin anzuhalten, bis Ostern entwednus, mit, wie obgedacht, in andern Städten in usu seyenden Articulen zuversorgen, oder aber unsere Uncosten dem rechten nach zu restituieren, damit wir uns andertwertig umb dergleichen bewerben können, damit Recht und gerechtigkeit nach Handwerksbrauch könne gehandhabet werden.

Widrigenfalls wir als Kayserliche Unterthanen und arme Meister und Gesellen gezwungen seyn werden unsere Noth hoher Instanz als unserer gnädigen Obrigkeit unterthänig vorzutragen und uns fernerer hohen Gnaden Schutzes suchen zu befeissigen.

Unns aber in tröstlicher Gewehrung einer tröstlicher Antwort und gnugsamben Satisfaction bestens recomandiren verharrend eines löblichen Königlichen Magistrats unserer hochgeehrtesten Herren

Stooss den 30-ten Martii anno 1732.

N. N.

Bürger und Maister der löblichen Zunft und Zech derer Messerschmidten in der Königlichen Bergstadt Stooss

Eredetiye Kassa város levéltárában 16556 — 15. sz. alatt

Közli: Kemény Lajos.

Adóbehajtás.

Mi ezen nemes szabad királyi Kassa városának főbirája és tanácsa. Adjuk tudtára mindeneknek, az kiknek illik, hogy ezen megnevezett városunk sok külömb-külömbféle szükségtektől, de főképpen az reánk vetett repartitiónak és censualis és taxalis restantiáknak megfizetésére militaris executiókkal terheltetvén és kényszerítetvén, minthogy pedig az nemes Geöczi¹⁾ András és István uraink háza felétől, melynek felső szomszédja Nyisnyei István, alsó pedig István Nikházy uraink házok, esztendőnként való adaja régtől fogvást fizetetlen volt, küldöttük ki az mi becsületes atyánkfiát, úgymint Horváth

¹⁾ Más okiratokban *Geöcze*.

László és Boknyai Bodnár János építőtiszt és Cserődi Gombkötő Istvánt adószedő tiszturainkat azon megirt háznak színeire, avégre, hogy ő kegyelmek azon házat szorgalmatosan megtekintvén és istenesen megbecsülvén bizonyos portiót az említett adóságban exequálnák és occupálnák. Az minthogy különben sem cselekedvén ő kegyelmek, foglalták el az kapu között huszonnyolcz id est 28 forintban és 50 pénzben egészen, az kapu között való boltot száz id est 100 forintban és oda hátra az kertnek felét húsz, id est 20 forintban, az melyek egy summában compleálják az nemes város adóját, úgymint száznegyvennyolcz forintokat és ötven pénzt. Ezeket azért az megnevezett háznak portióit az megirt szükségektől kényszerítetvén adtuk az néhai nemzeti Sz. Simoni György urunknak, felvevén az megirt száznegyvennyolcz forintokat azokért ő kegyelmétől és, medio tempore ez világból kimulván maga, assignáltuk az öccsének, Sz. Simoni Mihálynak, mint legitimus successornak kezében zálogképpen, magunkra és successorinkra, sőt az nemes városra vállalván az törvényes evictiót is. Mely dolognak nagyobb bizonyosságára adtuk ezen nemes városnak pecsétés levelét. Datum in praescripta libera et regia civitate Cassoviensi die 31 mensis decembris anno 1677.

Eredetije Kassa város titkos levéltárában. B. B. Szent-Simonyi Nr. 1. jelzés alatt.

Közli: **Kemény Lajos.**

Kassai Mátyás instantiája.

Én nemes Kassa városában lakozó néhai Kassai Erszénygyártó Andrásnak fia Kassai Mátyás, nénémasszony akaratajából adom tudtára mindeneknek, az kiknek illik ez levelünknek rendiben, hogy én Mátyás az becsületes erszénygyártó céhet megtaláltam becsületes nemes jóakaró uraimmal, úgymint Liszi Öveges János uraimmal és tanító becsületes Csomaközi István uramékkal együtt, kívántam őkegyelmek által azt, hogy az becsületes nemes céh venne grátiájában és én velem is közlené az becsületes céhnek igazságát szégyen árvával, Kassai Mátyással, hogy az erszénygyártó mesterségnek megtanulásában gyarapodhatnék és az becsületes

céhnek jövendőben szolgálhatnék és Isten után magamat is és szegényeket táplálhatnék. Mely instantiám hiában nem lett, hanem az becsületes céh szabadságok szerint négy esztendeig beszegődött ugyan az becsületes céhnek első céhmestéréhez Csomaközi Istvánhoz. Én is ígérem magamat arra, hogy mint tanuló inashoz illendő, szót fogadok, uramat, aszszonyomat és az kiket illik, megbecsülök, szót fogadok, mint inashoz illik hiven tisztemben eljárók. Hogyha peniglen abban el nem járnék avagy elszöknék és az négy esztendőt tisztességesen ki nem tölteném, adom és kötöm az vereshegyi szőlőmet gyümölcsösével úgy, hogy az nemes céhnek szabadsága szerint annyi summában, ugmint fl. 20 id est husz forint és mindaddig birhassák kezes uraimék bíró uram ő kegyelme hírével, míg az ő kegyelmek pénzét le nem teszem. Melynek nagyobb bizonyására és erősségére én Kassai Mátyás nénémmel együtt, Balasko Zoka asszonnyal együtt kezünk írásával és pecsétünkkel confirmáljuk. Actum Cassoviae anno 1675 die 10 Martii.

*Balasko Zoka asszony †
keresztvonása*

Kassai Mátyás.

Eredetije Kassa városa levéltárában, lajstromozatlan.

Közli: K. L.

Bortisztek számadása 1673.

Nemes város (t. i. Kassa) borainak száma.

Hatodévi alföldi¹⁾ stattvex²⁾ hordó numero 1.

Negyedévi alföldi stattvex hordó nr. 3.

Harmadévi pénzen vett bor alföldi hordó nr. 10, átalag 3.

Tavalyi pénzen vett alföldi bor hordó nr. 80.

Tavalyi alföldi stattvex hordó nr. 6.

De minthogy az fizetőisztben alkalmas pénzt szolgáltatunk pénzen vett borok árából, számadáskor ki fog tetszeni a nemes városnak lehet-é valami pénze rajta.

¹⁾ Hegyaljai.

²⁾ A város saját termése

Ez idei alföldi uj stattvex szántai, tályai, kereszturi és tokai hordó nr. 106, átalag 14.

Ezen borok mind töltve vannak, de az *olasz boroknak* némely része még oda alá lévén, az szokás szerint tisztviselők számára még meg nem csinálhattuk az *olasz borokat*.

Török Jankó ezidei alföldi uj bora hordó nr. 10.

Kassai nemes város majorság bora uj hordó nr. 10.

Török Jankó kassai uj bora hordó nr. 4.

Vásárbíró által csermelye árendája jött be hordó nr. 2.

Az két dézsmás által jött be kassai uj bor hordó nr. 3.

Forrai dézsmástól jött be ezidei bor hordó nr. $\frac{1}{2}$

Pénzen vett uj alföldi bor hordó nr. 5.

Kereszturi mézpest hordó 8

Tokai szőlőből hordó 8.

Deliberatum árultassék:

Az ó bort lőcsei háznál per denar 24.

Nemes városházánál per denár 20.

Az uj bort per denár 14.

Közli: K. L.

Bergmesterek utasítása.

Instructio pro dominis liberae ac regiae civitatis Cassoviensis berghmesteriis pro anno 1727 in directionem suarum dominationum magistratualiter elargita et extradata et quidem.

Primo. Minthogy a szőlősgazdának alkalmas pénzében kerül az szőlőmunkának folytatása és építése, hogyha történet szerint vagy rossz emberek által avagy marha által kár esnék a szőlőben és ha egészen a szőlőtövek vagy kivágatattatnának avagy más módon causáltatik (okoztatik) kár a gazdának, az olyatén kárt revideálván, egy pár tövet, akiből hasznát nem várhatni, becsülni lehet egy magyar forintra.

Secundo. Egy pár homlitani való hagyott vesszőt aki ellop vagy lemetszi, becsültessék ad denar. 36.

Tertio. Három, ad summum öt girizd szőlőnek kártétele után lehet itélni denar 12. in refusionem damnificati.

Quarto. Munkált és kapált szőlőben ha valamely marha

kárban találhatik, minden marhától perghmester uraimék desummálhatnak denar 60 in damnificati refusionem.

Quinto. Amely tő az föld alatt maradna az vincellér gondatlansága miatt, minden tőtől desummálhatnak den. 18.

Sexto. Az parlag szőlők alatt levő gyümölcsösöknek ha van vagy találhatik örököse, az őriztesse és szedesse, vegye hasznát. Amely parlagnak pedig semmi örököse nem találhatik, azoknak fele hasznát az pástor, felét pedig berghmester uraimék veszik.

Septimo. Az parlag szőlő avagy gyümölcsös gazdáját praemoneálni kell; in casu recusationis akkor leszen az iránt dispositio az őzés iránt. Ha berghmester uraimék őriztetik, azok vegyék hasznát.

Octavo. Amikor Isten ád, berghmester uraiméknak is az nemes várostól kassai lőréből egy-egy hordó adatik, úgy hogy szorgalmatoskodjanak, hogy az szőlőkarókat az munkásoknak és más hasznos fákat ne engedjék distrahálni, vágni, égetni s vágatni; és a munkások által tett károkat karóval megjegyezzék.

Nono. Az munkásokra, úgy az aratókra is vigyázzanak, hogy minden nap szent György naptól fogva reggeli 4 órákor az munkában álljanak és a mense Maio usqued ad finem septembris estveli hét óráig. Az ki azt nem cselekszi, napi számát elveszti, úgy hogy fele az gazdánál marad, fele az berghmesteré leszen.

Decimo. Nyolc órákor letűlnek fölöstökömre és kilenc órákor az dologhoz 9 órától 12 óráig dolgozzanak és egy óráig nyugodván, hét óráig dolgozzanak.

Undecimo. Aki pedig hét órának előtte az munkából kiáll, az megírt büntetésen kívül az kapuban megcsapatassék.

Duodecimo. Az szőlő- és káposztapásztorok az heti bérért reggel bejővén, azoknak több társai kinn maradjanak, és az ki bejön, 12 órákor kimenjen, másként 12 lapát leszen büntetése és berghmester uraimék mindennap munkának idején kimenjenek.

Decimotertio. Kárlátásért berghmester uraiméknak jön den. 40. Az kárt az gazdának refundáltatni kell.

Ex determinatione amplissimi magistratus. Cassoviae die 19 Augusti anno 1727.

Extradatum per Joannem Baptistam Jeger iuratum praelibatae civitatis regestratorem.

His accedunt.

Primo. Mivel, amint felebb írva vagyon, az szőlőknek inspectiója berghmester uraimékra magistratualiter biztatott légyen, úgy hasonlóképen az nemes város határának conservatiójában szorgalmatoskodjanak ő kegyelmek, de legkiváltképpen abban, hogy az szántó, bevetett, úgy az vetetlen földeken, réteken és az parlag szőlőkön ujabb-ujabb utakat alá s felmenő szekerek által teljességgel ne engedjenek vágatni, mivel az olyatén uj utak által nemcsak a lakosoknak, de magának is az nemes városnak nagy kára eddig megesett; azért, hogy jövődöben az ne legyen, kerülők által berghmester uraimék az olyatén kigondolt uj utakat mindenütt tilalmazzák meg és feljegyezzék az keresztekkel; hogyha pedig valaki az uton járók közül azon megtiltott földön szántszándékkal s temerarie alá s feljárálni praesummál, aztat országszerte bevett szokás szerint büntetni kell és így az régi utak mindenütt in suo esse maradjanak és conserváltassanak.

Secundo. Azért is a kerülők circa praemissa dependensek legyenek az berghmester uraiméktől és parancsolatinak engedelmeskedjenek, ha botozást el akarják kerülni.

Tertio. Az szőlőkben esett károk revideáltassanak berghmester uraimék által, az parlag szőlőket is ő kegyelmék becsüljék meg, nemkülönben más, szőlőkben való aestiniatiót is véghez vigyék őkegyelmek pro diversitate publicae necessitatis, az mesgye köveket is az szőlőkben rakják be ő kegyelmék, úgy, hogy mindenkor az tekintetes nemes tanács száma közül egyik tanácsbeli ur ő kegyelmek mellé adjungáltassék és jelen legyen, melyekről hittel is relatiót tartoznak tenni a nemes tanácsnak.

Quarto. Tilalmas erdőkben ha valamely szekeret és akárkinek is cselédjét találják, aztat behajtassák, melyből nemes tanács rendelkezésből bizonyos részek leszen ő kegyelmeknek.

Ex determinatione amplissimi magistratus Cassoviae die 6-a Maii anno 1728.

Extradatum per Joannem Lehoczky liberae regiaeque civitatis Cassoviensis juratum vicensarium.

Kivül: Instructio pro dominis berghmesteriis liberae regiaeque civitatis Cassoviensis, utpote domino Stephano Homonnay, domino Thoma Üveges et in locum Francisci Prozek substituto domino Joanne Széplaky pro anno 1727.

Eredetiye Kassa város levéltárában 15670/1. sz. alatt.

Közli: K. L.

Fancsal elfoglalása.

Nemes Kassa városa mostani provisorinak, ugymint Jászai János és Holub János uraiméknak compendiosae instructionis ergo praesentibus committáltatik, hogy ő kegyelmek bizonyos revisióra lemenvén mostanában Forróra és szomszédságában nemes város által de recenti acqirált Fancsal nevű falunak elfoglalására, tehát az alább megírt condi-tiókat serio megtartván, azokat minden uton-módon effectus-ban is vegyék őkegyelmek.

1. Az hadnagyot és birákat nemes Kassa városa hiv-ségére annak rendi szerént — és másokat is, ha kik kíván-tatnának — meghitezzék.

2. Ezen alkalmatossággal az egész falunak colonicális sessióit, fundusit és lakosít conscribálják ő kegyelmek. Item penig megkivántatik primo: Végére menjenek annak, egy sessio után mindenik mezőben hány köblös földek lehetné-nek? hány szekér szénatermő kaszáló rét vagy más egyéb beneficium? Secundo: Hány ottan született és indubitatus örökös jobbágyok? Tertio: Hány jövevények és kiknek le-hetne valamely praetensiójok hozzájuk? Quarto: Nemes Kassa városának is hány örökös jobbágya recipiálta oda magát és honnan valók s kik legyenek azok? Nomine tenus és hány s minemű taxás nemes emberek.

3. Levén azon helységben bizonyos curialis fundusok is, azokat kikeresvén, végére menjenek, minemű és mennyi majorságbeli földek és hány szekér szénatermő rétek lehetnek utánok?

4. Melyik lakosnak mennyi vonómarhája, barma és

egyéb beneficiuma vagy? S minemű robotával vagy penig taxával szolgálta eddig való földes urait?

5. Meglevén mindezek, a határra is kiforduljanak ő kegyelmek és azt egészen, mind mezőket, erdőket és réteket megjárjanak, megvizsgáljanak.

6. Ezek s mindezekon kívül ha mi emlékezetre vagy nemes város hasznára való dolgok és circumstantiák tanálatnának, az ő kegyelmek dexteritására és hivségére bizattatnak, úgy, hogy annak utána mindenekről gemine írásban igaz relatiót tegyenek a nemes magistratusnak.

Ex decreto amplissimi magistratus Cassoviensis 18 Februarii 1703 Cassoviae celebrata.

Emericus Szent-Mártony.

Kivül: Egregiis, prudentibus ad circumspectis Joanni Jászai et Joanni Holub, regiae ac liberae civitatis Cassoviensis provisoribus assignandum Cassoviae. (P. H.)

Eredetije papiroson, Kassa városa pecsétjével, Kassa város titkos levéltárában G. Miscellanea Nr. 12. jelzés alatt.

Közli: K. L.

Herkó páter

Kassa városának az 1605-ik év november hó 24-én kelt jegyzőkönyve szerint *Herko Antal* miszlókai lelkész azzal a kérelemmel fordult a község kegyurához, Kassa városához, hogy kényszerítse reá volt hiveit, hogy a még neki kijáró fizetését megadják.

A jegyzőkönyv így szól:

1605. 24. Novembris. Antonius Herko gewesener Pfarrherr in der Moesz biitt die Mösner dahin zu halten, weil sie ihm noch an seiner Besoldung schuldig, das sie ihm zahlen.

Valószínűen ennek a protestáns lelkésznek vérbeli leszármazottjai nyertek az 1678. évben czimeres levelet, akiknek utódai *Hirko* néven Abaujvármegyének az 1726. évben igazolt nemesei között felsoroltatnak s ekkor Jászon laknak.¹⁾

¹⁾ Csoma József, Abauj-Tornavármegyei nemes családjai. 1897.

Ebből a családból származott *Herko páter*, akinek emléke él a magyar közmondásban.

Hogy *Herko páter* élő személy volt s a név nem a Herr Gott Vater szavak elferditéséből keletkezett, két egykoru munka is tanuskodik

Szőnyi Nagy István Kolozsvárott az 1675-ik évben megjelent „Martyrok koronája” című művében megírja a tornai eklézsiából való számkivetésének történetét, amikor az 1671. év március hó 11. Keglevich Miklós, Tornavármegye főispánjának udvari papja, Hamar Ferenc „egy vérrel hies *Hirco* nevű páterrel” jött reá a német katonaság élén.¹⁾

Herkonak másik áldozata Novák Márton, alsó-meczenzéfi lelkész, a következő című műben írta le mártýriumát: *Ungarische gewisse und wahrhaftige Avisey oder ausführlicher und wahrhaftiger Bericht derer geschichten, so sich von anno 1658 bis anno 1674 mit Martino Novaken und seinen beyden Kirchgemeinden Koosch und Unter — Metzen-säufen in Ungarn zugetragen sat.*

A munka a nyomtatási hely jelzése nélkül az 1679-ik évben, amint a címlapon levő kronostichonból megtudjuk, Liefmann Mihály volt kassai lelkész és felsőmagyarországi superintendens ajánló levelével jelent meg. Az ajánlat kelt „in exilio Wratislavia²⁾ die 23. Maii 1674.”

Az Alsó-Meczenzéken Szepsiben és Jászon akkor történt dolgokról és Herkó páterről ad hirt, mint szemtanú.

Az L iven Alsó-Meczenzéf szenvedéseiről szól: *Unter solcher Zeit kommt der Pater Hirko mit seinen schon versteckten Volke von der andern Seiten angezogen und legte sich hinter den Marck in einen holen Weg und Thon-Gruben nicht gar weit hinter dem Pfarrhof.*“

Az M iven a Szepsiben és Jászon az 1672-ik évben lefolyt eseményekről emlékezik:

Umb 9 Uhr bey der Nacht kam der Hauptmann Kovatsch Jánosch mit Sack und Pack nach Moldaw³⁾ und zog den

¹⁾ Toldy Ferenc, Történeti és irodalmi berek.

²⁾ Boroszló.

³⁾ Szepsi.

ungarischen Lager zu; ward aber sehr unfreundlich empfangen, weil er dem *Hirco* so bald das Schloss — t. i. Jászó — mit Acord übergeben. Darauf ward das Landt — Volk aufgetrieben, das sammlete sich zu Moldaw vor der Stadt und sollte Jasau auf neu belagert werden. Unter diesen Tagen hat der Bischof von Caschau — a Kassán székelő egri püspök — etwas von Völkern den *Hirco* zugeschicket allsó, das er auf 800 Mann beysamen hatte, davon etliche den 25. Oktober in der Moldauer Weingärten fielen und einen armen Manne darinnen zu Tode schlugen. Majd később: Darauf der *Pater Hirco* mit seinen Völkern ankommen, die noch übrigen Leute, so nicht bapstisch waren, darnieder gehauen und allso den gantzen Marck Szepsi geplündert, welche Plünderung über eine Woche gewehret und ist ein sehr groses Gut hinweg geführt worden.

Novák művében meghatóan festi meg zaklatott életét, amely végül is a külföldön ért békés véget.

Irta: **Kemény Lajos.**

Ki volt Balázs deák?

A szepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeumban őrzött u. n. Csereyné-codex a Szegedi András, Pesti György és Tinódy egy-egy költői művét őrizte meg kéziratban.¹⁾

A másoló, *Balázs diák* megnevezi magát s feljegyezte, mikor írta le a verseket, amely időszak az 1565-ik év november hó 6-a és az 1566-ik év februárius hó 29-ik napja közé esik. A hosszú téli esték csendes unalmában volt tehát hozzá kedve és ideje.

Az hogy a codex Erdélyben került felszínre, classicus tanuja annak, hogy a leíróban csupán *Sziráky Balázs* deákot gyanítsuk, aki Besztercén tartózkodott az 1563–1569. évek között²⁾ s aki előbb (1552.) Kassán lakott s maga is versszerző lévén, a szintén kassai lakos Tinódyval barátságot kötött s művét lemásolta.

A codexben levő egykoru s az 1564–1565-ik évekre

¹⁾ Irodalomtörténeti Közlemények 1911. évf. 58. l.

²⁾ U. o. 1908. évf. 487. l. Kemény Lajos, Sziráky Balázs.

szóló krónikaszerű feljegyzések is *Sziráky* mellett vallanak, aki mint Serédy alkapitánya, korának, különösen hadi eseményeiről értesítést szerezhetett Svendy, Zay Ferenc, Mágóchy és Raiminger felsőmagyarországi kapitányok táborából.¹⁾

Pesti György deák nevével Kassa város 1550-ik évi jegyzőkönyvében is találkozunk: In anno 1550 tempore iudicatus Joannis Lippay principio sat. *Georgius Literatus Pesthi* inhibere fecit domum Casparis literati Tárnoki simulcum haereditatibus omnibus feria tertia ante festum Conversionis sancti Pauli.

Pesti éneke Bornemissza Péter énekeskönyvében is fennmaradt. Bornemissza mint tanuló ifju Kassán megfordulván, ismerhette meg Pestit és művét. Talán itt van helyén, hogy felemlítsük, hogy *Pesti* Nagy Balázs fiai *György* és *Pál diákok* 1559-ben cimerlevelet nyertek.²⁾

A Csereyné-codexben reánk maradt költői műveket Sziráky „Balás deiak irtta,” azaz leirta, míg Békési Balázs deák „szerzé ez éneket” t. i. Sodoma és Gomora veszedelméről; Sziráky nem járt Gyulán és Békési nem fordult meg Kassán és Besztercén.

Irtta: Kemény Lajos.

Kassa város titkos levéltárából.

Péter mislyei prépost és Gecsey Demeter fiai, Miklós és Beke a Hernád mellett levő Sziget nevű föld s az ott levő malom, továbbá új malom felállítása iránt egyességet kötnek Drugeth Vilmos, Abaujvármegye főispánjának helyettese Péterényi Miklós előtt 1324-ben. Az egyességet Pál jászói prépost ugyanez évben jóváhagyja:

Nos *Paulus* praepositus et conventus monasterii beati Johannis Baptistae de *Jazou* memoriae commendantes significamus universis, quibus expedit, praesentium per tenorem, quod honorabilis vir, *Petrus* praepositus ecclesiae sancti Nicolai confessoris de *Mysle* ad nostram personaliter accedens

¹⁾ U. o. 1911. 232. és köv. l.

²⁾ Turul. 1896. évf. 152. l.

praesentiam, exhibuit nobis litteras patentes comitis *Nicolai*,¹⁾ viceiudicis magnifici *Wyllermi* comitis de *Scepus* et de *Wywar*, petens nos cum instantia, ut ipsas nostro privilegio dignaremur confirmare. Quarum tenor talis est: Nos comes *Nicolaus* viceindex magistri *Wyllermi* comitis de *Scepus* et de *Wywar* vices gerentis palatini significamus, quibus expedit, praesentium per tenorem universis memoriae commendantes, quod in causis, quas discertus vir *Petrus* praepositus ecclesiae sancti *Nicolai* confessoris de *Mysle* contra *Nicolaum* et *Bekem*, filios *Demetri* de *Gecche* super quadam particula terrae *Zygeth* vocata nomine iuris monasterii sancti *Nicolai* confessoris sibi requirebat movere habebat coram nobis et ipsa causa diutius fuisse ventilata inter partes. Tandem pro *Petro* praeposito praedicto *Cosma* serviente suo cum litteris procuratoris praepositi et conventus de *Jazou* astante, praedictis vero *Nicolao* et *Beke* personaliter comparentibus per compositionem proborum virorum et ex nostra permissione dictae partes se taliter concordasse retulerunt, quod praedicti *Nicolaus* et *Beke* totalem portionem ipsos contingentem in particulam dictae possessionis *Zygeth* vocatae cum omnibus utilitatibus suis et pertinentiis universis usque ad meatum medii fluvii *Harnad*, prout ipsi possiderunt, praescripto *Petro* praeposito et suis successoribus reliquissent et coram nobis relinquerunt perpetuo possidendam. E converso vero praedictus *Cosmas* procurator *Petri* praepositi memorati clausuram molendini dictorum *Nicolai* et *Beke* in possessione ipsorum *Boxa* vocata super fluvium *Harnad* sitam, cuius clausurae dimidietas ad metas dictae ecclesiae defluit et extenditur, eisdem filiis *Demetri* et suis successoribus reliquisse tenendam pariter et habendam, tali tamen obligatione interiecta, quod dictus *Petrus* praepositus et sui successores ad opus clausurae dicti molendini filiorum *Demetrii* de silvis et nemoribus dictae ecclesiae ligna et liberam viam ad ipsum molendinum per terram ecclesiae memoratae dare tenerentur in filios filiorum *Nicolai* et *Beke* filiorum *Demetri* et heredes. Praescripti vero *Nicolaus* et *Beke* roterorationem clausurae dicti molendini ipsorum tamquam nomine concambii annuissent, quod ubi-

¹⁾ Perényi.

cunque vel in quo loco infra molendinum ipsorum praescriptum Petrus praepositus memoratus aut sui successores in dicto fluvio Harnad molendinum de novo construere possunt absque lesione et dampno praescripti molendini dictorum filiorum Demetri, ydem Nicolaus et Beke de metis ipsorum clausurarum eiusdem molendini de novo constructi dare et per terras ipsorum viam liberam permittere tenerentur perempniter duraturam. Nec hoc praetermittimus, quod magister *Egidius filius Petri de Sumus* propria in persona, item *Thomas dictus Kayl* pro se personaliter et pro *Kayul* fratre suo cum sufficientibus litteris procuratoriis et *Petrus dictus Lowag*, serviens magistri Johannis filii comitis Georgii de Sumus vice et nomine domini suid, tamquam veri patroni sancti Nicolai confessoris de Mysle huic ordinationi et reteroratiōi clausurae molendini praedicti coram nobis astando consensum praebuerunt et assensunt. Et cum praesentes coram quolibet capitulo vel conventu exhibentur, licet parte adversa absente, in formam privilegii redigantur. Datum *Wysul* in octavis Epiphaniarum Domini anno eiusdem M^o CCC^o vigesimo quarto. Nos igitur iustis et legitimis petitionibus Petri praepositi annuentes ipsas litteras patentes comitis Nicolai supranominati non vasa, non cancellatas, nec in aliqua sui parte viciatas de verbo ad verbum rescribi facientes munimine pendentis sigilli nostri praesentes duximus roboratas. Insuper recepimus litteras eiusdem comitis Nicolai saepedicti continentes, quod ad statutionem possessionis *Zygeth* vocatae et ad clausuram molendini unum ex nobis virum ydoneum transmitters. Nos igitur unum ex nobis virum ydoneum ad praemissa exequenda transmisimus, qui demum unacum *Stanizlao filio Chepan* homine suo ad hoc deputato ad nos redeuntes concorditer retulerunt, quod convocatis vicinis et commetaneis nullo penitus contradictione existente ipsam possessionem *Zygeth* cum metis medii fluvii Harnad ecclesiae sancti Nicolai de Mysle et Petro praeposito ac suis successoribus cum omnibus utilitatibus et pertinentiis, praedictam vero clausuram molendini Nicolao et Beke filiis Demetri et ipsorum successoribus modo superius expresso statuissent utrisque partibus iure perhempnali possidendam. Datum feria

sexta proxima ante festum beati Georgii martyris anno prae-notato.

Eredetije hártján; pecsétje, mely vörös-zöld fonalon függött, elveszett: Kassa város titkos levéltárában U. Bekényi Nr. 1 jelzés alatt.

Közli: **Kemény Lajos.**

Az 1645-ik év történetéhez.

I.

Nagyszombat 1645. január hó 23.

Generosi, Prudentes ac Circumspecti Domini et Fautores observandissimi. Servitorum meorum paratissima commendatione praemissa. Hogy az Ursten kegyelmeinek sok szerencsés, üdvösséges és békességes és egészséges ujesztendőket remcsak megírni, hanem el is tölteni engedjen, szivből kívánom.

Hogy kegyelmeiteket mindenekről s az itt való állapotokról mindenképpen informáljam, nem itélem szükségesnek, mivel minemű karban legyenek itten az dolgok, mind az actákból s mind levelekből, melyeket nemcsak urunknak ő Nagyságának, hanem az regnicoláknak is megküldöttünk; kegyelmeitek azért szorgalmasan vigyázzon, kiváltképpen az hol az vallás dolgára nézve emlékezet vagyon az szabad városokról is. Mert ha abban kellene annak maradni, valamikor akarnák, akkor mind barátot, papot és jesuitát bevihetnek akármelyik szabad városban is s ez is volna minden igyekezetük és így ez iránt, aminemű szabadságban voltunk ez ideig, abból is ki akarnának bennünket forgatni. Azon pedig kegyelmeitek meg ne ütközzék, az hol azt írják, accordatum, conventum, conclusum est, mert mivelünk bizonyára nem accordáltak, sokkal inkább nem concludáltak, tudjuk mind urunknak ő nagyságának s mind pedig a regnicoláknak terhes intimatióját s mennyire való instructiónk legyen, melytől mi el sem távozhatunk s nem is akarunk. Felette terhes és munkás dolog az religio és templomok állapotját, végben viselni,¹⁾ mennyire való cessiókat tettenek, kegyelmeitek megérti sőt ezaránt az mit szóval mondanak is, írásban venni nem akarják, minden dolgok csak azon equivocatio, limitatio és dilatio, úgyhogy ha mit egy kézzel láttatnának adni is, más kézzel ismét elveszik, ha az Ursten rajtunk nem könyörül; egyebet egy nagy nyomoruságnál nem várhatunk.

¹⁾ Vitetni. A másoló hibája.

Mivel penig onnan finalis resolútiót várnánk, most le-
szen ideje az vigyázásnak; melyet kegyelmek semmi uttal
el ne mulasson, kiváltképen az nemes város szabadságára
nézve, irtam bíró uramnak ő kegyelmének is ad partem, tu-
dom kegyelmekkel communicálni fogja ő kegyelme.

Az mi a Dunántul való dolgot nézi, most is munkál-
kodom abban s mit kellessék ez aránt is cselekedni, az idő
és alkalmatosság megtanít.

Az emberek itten ugy beszélnek, hogy készek mind a
békességre, de ugy, ha az ő tetszések condescendálnánk az
dolgokra s mind pedig az fegyverre, szorgalmatoskodnak is
az hadi praeparatiókban, mi leszen mindezeknek a vége, csak
az jó Isten tudja.

Hogy az jezsuitáknak állandó jószágok ne legyen s ab-
stineálják magokat az országtól, hallani sem akarják.

Az vármegyéket és városokat visszakívánják.

Keserves szívvvel értem sok becsületes atyámfiaiinak az
pestis által ez világból való kimulásokat, de az mostan kö-
zönséges látogatása Istennek. Itt is csak, miolta itt vagyunk,
az tanácsbeliek közül bíróval együtt heten holtanak meg s
most is alkalmasint halogatnak; Zegedi Ferenc arról az föld-
ről Debreczeni Mihály és Váradi Pál uramnak halálát hozta
s itten hintegette s igenis viseli az Kimséget. Bártfai notárius
uram kegyelmeket vizont officiose salutálja s azt mondja,
eamus hinc, quia nemo dicit nobis de bona cervisia tringk.
Semmi bizonyos hireket nem hallunk, hanem az gróf Puchan
armádája ezen az földön hatalmas insolentiákat s fertelmessé-
geket is cselekszik, az mint ez elmúlt napokban is Pestien
(Pöstyén?) táján valami berekben. De coetero tartsa és él-
tesse Isten kegyelmeket sokáig jó egészségben. Tyrnaviea 23
Januarii anno 1645. Gener. prudent. ac circumspect. Domi-
nationum Vestrorum

servitor addictissimus

N.(icolaus) Soporni

Egykoru másolat, Kassa város levéltárában, lajstromo-
zatlan.

II.

Nagyszombat 1645. január hó 24-én.

Generosi et consultissimi Domini, Fautores et Patroni
observandissimi. Praemissa servitorum meorum paratissima
semper commandante. Salutem plurimam cum felicissimo
huius novi Anni auspicio.

Az ő felsége commissáriusának az minemű resolútiójokat die 8. Januarii s annak utánna palatinus uram ő nagyságának, úgy mint mediatornak egynehány intimációit vettük s azt is, az mit ezeidig beadott postulatuinkból autoritate commissionis nostrae hoc tenus nobis attributae summarie excerptáltunk s ő nagyságával nem mint commissariussal, hanem mint mediatorral punctatim közlöttünk s egyéb consideratioinkkal együtt kegyelmekeknek, mint uraimnak, megküldöttem.

Minthogy pedig bizonynyal reméljük, hogy ezekre finalis resolúciónk ezekre¹⁾ principalis urainktól, kegyelmekek azért minek előtte összegyülekeznének az statusok követei, mindeket jó consideratióban vevén, maga megmaradására, szabadságára nagy szorgalmatossággal vigyázzon, mert valamit ottan elvégeznek, nehéz lenne itten azt megváltoztatni.

Az religió dolgáról az mit palatinus uram forgat az szabad városokra nézve, nem jó volna abban maradni s mi sem hagytuk volna. Melyre ilyen consideratiót küldettünk az regnicoláknak: Erre nincsen semmi szükségünk, mert bővebben vannak ennél az articulusok de statibus regni nem is volt erről panaszunk s ha separáltatnak ebben az községtől az articulusoknak tenora kívül, azok láttatnának inkább kimaradni az religio szabadságából.

Minemű karban legyenek azért itten az dolgok, eszébe veheti azért kegyelmekek az actákból, még eddig egész vékony reménységünk lehetett az jó és üdvösséges békesség felől. Biró urunknak bővebben írtam egyéb dolgokról. De caetero eusdem generosas et consultissimas V. D. bene valere desideraus Tyrnaviae 24. Januarii anno 1645.

Gener. et consultiss. D. V. servitor paratissimus.

N.(ikolaus) Soporni.

Az német kapitányt, melyet az nemes városnak *Gaude* uram commendált volt, itt Nagy-Szombatban láttam.

Egykoru másolat Kassa város levéltárában.

Közli: **Kemény Lajos.**

¹⁾ Érkezik.

IRODALOM.

Gergely Sámuel:

Teleki Mihály levelezése. Ötödik kötet. Budapest 1910.

Az öreg Apaffy Mihály kancellárjának levelezése az erdélyi fejedelemség hanyatló korára elsőrangú forrásunk lesz mindenkor. E kor minden nevesebb embere összeköttetésben volt Telekyvel s a tőle vagy hozzá irt s nyomtatásban megjelent levelek már öt vaskos kötetet töltenek meg.

Az ötödik kötetnek érdekessége reánk nézve abban rejlik, hogy benne *Czeglédy István*-ról, a pozsonyi vértörvényszékre megidézett kassai református papról, aki munkáival derekasan kivette részét a küzdelmekből, e levelekben gyakrabban kerül szó. Adjuk ez adatokat, melyeknek közvetlen hangja szívünkre hat s egyuttal a kortársak ítéletét mutatja, mely szerint *Czeglédy* meghalván, „nem is kevés kár vagyon benne“.

*Kassán 1670 február hó 1-én Czeglédy István
Teleky Mihálynak:*

„legyen azon kegyelmed ő nagyságok — t. i. az erdélyi fejedelem — előtt, hogy az én sok izzadásokkal tett kolozsvári typografus uramnál való munkám¹ lásson hová hamarább világot sat.“

¹) Az új frigy szekrénye előtt Dágon ledüleso. 1670.

*Kassán 1670 március hó 13-án Czeglédy István
Teleky Mihálynak:*

„Kassára deputált nemes vármegyénk tagjai közül azt veték szememre nemzetes Szuhai Mátyás s Chernel György uraimék, hogy kegyelmed Eperjesre jött követségében mondott légyen ilyen szókat: hogy Ceglédi megkoldulván Erdély országának sok fő-főrendeit, a kassai reformata ecclesia számára sok pénzt vett fel. Bizonyára koporsómgig való siralom nekem efféle szó, ha úgy volt sat. A nagy Istenért ez labyrinthusból hova hamarébb mentsen engemet, mert bizonyára az ecclesia hasznára nem vettem többet fel, hanem kegyelmes urunktól száz ezüst tallérokat az egyik scholamesternek intertentiójára. Kegyelmes asszonyunktól vettem fel száz forintokat; tekintetes Béldi Pál uramtól megannyi summát; nagyságos Kapi György uramtól negyven forintokat s tiz köből buzát. De nem az ecclesiának confrálták ő nagyságok, hanem a kijövendő könyveknek nyomatására adtak, mely könyvnek már kinyomatására harminc forint hiján kétszáz forint adatott éntölem sat. Az Jézus Christus véreére kényszeritem a kegyelmed lelkét, hogy az kegyelmed eperjesi mondott szavát vagy bizonyságok által küldje nemes vármegyénkhez, vagy ha afféle szót nem mondott, hová hamarébb doceálja s engem ne szállitson szomorúsággal a koporsóban.“

*Lőcsén, 1670. október hó 2-án Gróf Rottal János
Teleki Mihálynak:*

„Kegyelmeteknek de legnagyobb titokban irom, Czeglédi uramat árestomban tették Kassán¹⁾, mert ugyan Nádasdi — a nádor — egyidőtől fogvást igen alája áskált és mivelhogy az luteránusokhoz hajlott volt Nádasdi, az kálvinista hiten valókat persecuálta, minthogy maga kezével irt leveleket mutathatók, akik csak most kezemhez fordultanak. El is hitette az udvarral, mindnyájokkal, hogy Czeglédi uram ennek a támadásnak legnagyobb promotora volt. Tudván pedig, hogy méltóságos fejedelemnek kedves embere, javallanám, ha az méltóságos fejedelemasszony deákul irna ő felségének a

¹⁾ Szeptember 18-án.

császárnénak és intercedálna, kérvén ő felségét, hogy a méltóságos fejedelemasszony kérésére interponálná ő felségénél magát, lehetne szabadulása, holott az nyomtatott könyvecske felől Kassán való létemben szóval és írás által is mondotta, hogy nem úgy értette, amint némelyek magyarázták sat. Nagy Ferencz levelei között csak tegnap találtam Nádasdi leveleit, akiben rútúl gyalázza Czeglédi uramat."

Ajton 1671 május 12. Bánffy Dénes Teleki Mihálynak:

"szegény Czeglédi maga kezével ír egy czédulát, kiből többi között írja, mihelyt több hadak érkeznek le, bejönnek Erdélyre¹⁾ Én azon czédulát viszem uramnak.

Balázsfalva, 1671. jnnius hó 27. Naláczy István

Teleky Mihálynak:

"Az szegény Czeglédi uram halálán, ha igaz lesz, nem kevésbé búsul urunk ő nagysága²⁾; *nem is kevés kár vagyon benne.*"

Kemény Lajos.

Bibliographia.

Eöttevényi Nagy Olivér dr.: Bismarck életrajza. Protestáns Szemle. 1911.

— A kassai egyetemről. Országvilág. 1911.

— Egy francia könyv a magyar kérdésről. Magyar Figyelő. 1911.

— A bosnyák kérdés politikai, társadalmi és gazdasági vonatkozásaiban. Bosnyák Hírlap. 1911.

Ferdinándy Gyula dr.: A magyar törvényhatósági jog kézikönyve.

— Az önkormányzati alkalmazottak fegyelmi felelőssége.

Frisnyák János: Kassai kath. naptára 1911—1912-re.

Gabányi János: A hármasszövetség államainak történeti fejlődése.

¹⁾ A német hadak.

²⁾ Az erdélyi fejedelem.

Gálos Rezső: Horváth Balázs, Kazinczy kassai szereplése. Egyetemes Philologiai Közlöny. 1911. Könyvismertetés.

Gárdonyi Albert: Felsőmagyarország kereskedelmi utjai a középkorban. Közgazdasági Szemle. 1908.

Gerevics Tibor: Újabb adalékok a bolognai festészet történetéhez a XVI. században. Művészet. 1911.

Gergely Sámuel: Teleki Mihály levelezése. Ötödik kötet. 1670 – 1671.

Haltenberger Mihály dr.: A tenger romboló munkája diluviális és alluviális pontokon. A Tenger. Tudományos és társadalmi tengerészeti és közgazdasági havi folyóirat. 1911.

Harsányi István: Vályi András hat levele Kazinczy Ferenchez. Irodalomtörténeti Közlemények. 1911.

Helle Károly dr.: A római jog kutforrásainak ismeretése.

Iványi Béla: Adatok Bocatius János életéhez. Egyetemes Philologiai Közlöny. 1911.

— Egy 1457. évi ismeretlen békekötés. Történelmi Tár. 1911.

Károlyi László gróf: A Nagy-Károlyi gróf Károlyi család összes jószágainak birtoklási története. A család megbízásából kiadja gróf Károlyi László. 2 kötet. E műben kapjuk Füzérvára és a füzéri uradalom történetét. Füzérvára az 1686-ik év óta a Károlyi grófok birtoka.

Kemény Lajos: A protestáns egyház első száz éve Kassán. 1526—1625.

— A Madarassyak ármálisa. Adalékok Zemplénnvármegye történetéhez. 1911,

— Alvinczy Péter életéhez. Irodalomtörténeti Közlemények. 1911.

— Az abaujszini átmenetkori egyházzól. Archaeologiai Értesítő. 1911.

— Cassai András életéhez. Irodalomtörténeti Közlemények 1911.

— Egy XVII. századbeli genealogus. Turul. 1911.

— Kassai csiszárok. Archaeologiai Értesítő. 1911.

— Károlyi András, Péter és Gáspár életéhez. Irodalomtörténeti Közlemények. 1911.

Kemény Lajos: Két levél az 1516. évből. Erdélyi Múzeum. 1911.

— Magyar Könyvesház. Adalékok Szabó Károly régi magyar könyvtárának I. kötetéhez. Magyar Könyvszemle. 1911.

— Melczer András kassai bíró szüreti költségei 1558. Adalékok Zemplénavármegye történetéhez. 1911.

— Pap Benedek és Huszár Pál életéhez. Irodalomtörténeti Közlemények. 1911.

— Ráskay Gáspár levele. Századok. 1911.

— Sukán János életéhez. Irodalomtörténeti Közlemények 1911.

— Szilassy János. Közlemények Szepesvármegye múltjából. 1911.

— Sziráky Balázs. Irodalomtört. Közlemények 1911.

— Kassai puskaporgyártók céhszabályzata. Hadtörténelmi Közlemények. 1911.

Kerekes György: A hitel állapota Kassán a XVII. században. Századok. 1911.

— Görögök Kassán a XVII. században. Századok. 1911.

— Jövevény alföldiek és görögök Kassán 1660—1662. Századok. 1911.

— Kassa kuruckori szenvedéseiből. Iparosok olvasótára. 1911.

— Kassa legszomorubb napjaiból. Iparosok olvasótára.

— Történelem felsőkereskedelmi iskolák számára.

— Magyar-lengyel kereskedelem a 14—15-ik században. Kereskedelmi Szakoktatás. 1911—1912.

Kempelen Béla: Magyar Nemes Családok. I. kötet

Kérészy Zoltán dr.: A katolikus autonómia közreműködése a főkegyuri jog gyakorlásában.

Kocsis Vince: Bárá Orczy Lőrinc költészetének hatása Bacsányi Jánosra. Kalazantium. 16. évf. 4. sz.

Lupkovics György: A magyar rendi országgyűlések 1608—1848-ig.

Mázy Engelbert: Nevelési szabályzat.

Margitay: Lakatos Artur kiállítása. Magyar Iparművészet 1911.

Kamarási és nemesi ősfák összeállítására, valamint nemesség- és címerigazolásokra s egyéb hasonló ügyekre nézve készséggel szolgál felvilágosítással a szerkesztőség.

(Válaszbélyeg mellékelendő.)

ALEXY UTODA

MŰVÉSNÖK

CÍMEREK FESTÉSE ÉS
VÉSESE

RÉZ ÉS RUGGYANTA

BÉLYEGZŐK

KASSA, FŐ-Ú. 12. GRÓF FORGÁCH-PALOTA

ZÁSZLÓSZEG KÉSZÍTŐ.

A legjobb bőrfényesítő!!

Vegyeszeti
cikkek!

Festék-
árak!

SZÉKELY ÉS TÁRSA

VEGYI TERMÉKEK ÉS FESTÉKGYÁRA

KASSA, PESTI-ÚT.

Grand Café

KASSA.

ROYAL

Az uri közönség
találkozó helye!

nagy kávéház.

Városszépítő Egyesület

URÁNIA SZINHÁZA.

Igazgató: HORVÁTH MÁRTON.

KASSAI TAKARÉKPÉNZTÁR

a székesegyházzal szemben, saját házában.

Alapított 1844. évben.

Felsőmagyarország legré-
gibb és legnagyobb pénz-
intézete. — Betéteket gyü-
mölcsöztet. Kölcsönt vál-
tóra, betáblázásra vagy fo-
lyószámla alakjában.

Ingyenes pénzáttalás Amerikába.

GUTMANN IZSÓ

Első szepességi len, damaszt
és fehérnemű vállalata :::::

KASSA, KOSSUTH LAJOS-U. 1.

Mindennemű len, dupla damaszt
asztalterítékek, ágyneműek, len-
szövetek stb. készítése.

Szállodai fehérneműek.

Kész menyasszonyi kelengyék!!!

Felsőmagyarországi Központi Takarékpénztár

részvénytársaság KASSÁN.

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár Budapest (saját
tőkéje **40.000,000** korona) alapítása

Betéteket legelőnyösebben kamatoztat.

Váltókat leszámítol.

Folyószámlákat nyit fedezet alapján.

Törlesztéses és közönséges jelzálogkölsönöket folyósít.

Tőzsdei megbízásokat a bel- és külföldi tőzsdéken
lebonyolít.

**A bankszakma minden ágában kés-
séggel szolgál felvilágosítással.**

Grünwald Testvérek

női- és gyermekfelöltő-,
bluz-, pongyola- és
szőrmedivatháza

Kassa, Fő-utca 57. sz.

TELEFON 452.

Aufricht H.

férfi és női divatáruház

Alapított 1874-ben.

Mindig a legújabb férfi és női ka-
lapok, divatáruk és menyasszonyi
kelengyék nagy raktára.

≡ **Kassai Louvre.** ≡

SZÉMAN TESTVÉREK cég

— Kassán, Fő-utca 62. sz. —

:-: Ajánlja dúsan berendezett raktárát:
nőidivat, vászon, kész menyasszonyi
kelengye, damaszt terítékek, leg-
ujabb divatu tüll- és vászon-függöny,
ebédlő és szalon szőnyeg cikkei,
ugyszintén külön valódi Smyrna és
Perzsa szőnyeg osztályát a legmér-
:-: sékeltebb határozott árakon. :-:

Mintákkal, avagy választék-küldeményekkel megkeresésre
készséggel szolgál szolid-
ságáról közismert cégünk: Széman Testvérek.

Felsőmagyarországi muzeumi könyvkötő

SZOUKUP J. SÁNDOR

KASSA

Domonkos-
zárdai épület

Elvállal minden e szakmába vágó
munkát, u. m. hivatalos és magán-
könyvtárak rendezését, kézi mun-
kák (gobelin) montírozását, bőr-
és plüsch-diszmunkák, passepar-
tout, doboz és üzleti könyvek
gyártását, valamint szalagok fel-
iratait legújabb arany és ezüst
betűkkel jutányos árak mellett.

Alapított. 1898.

Telefon 460. sz.

Alapítási év 1859.

Szakmáry és Zilahy

csemege-, fűszer-, cukorka-
— és ásványviz-üzlete —

Kassa, Fő-utca 61. sz. alatt.

(Saját ház.) — Telefon 30. sz.

Naponta frissen pörkölt kávé.

Alapítási év 1859.

VITÉZ A.

könyv-, zenemű- és
- papirkereskedés -

Kassa, Fő-utca 75. sz.

Minden irányu magyar és
német nyelvű munkák
nagy raktára.

Az évente megjelenő általános
könyvjegyzéket kívánatra ingyen
:: és bérmentve megküldjük. ::

Cs. és kir. udv. és kamarai szállító.

Neumann M. Az ország legnagyobb férfi-, fiu- és leányka-ruha
Kassa, Fő-utca 27. sz. áruháza és telepe.

FONTOS TUDNIVALÓK:

Az összes áruk **tiszta gyapjuból** készülnek a legjobb kellékek felhasználásával.

Szövetmintákat ingyen és bérmentve küldök Gyermekekről szövetmintákat **nem küldök.**

Postai küldeményeket utánvétellel szállítok.

40 koronán felül vételeket **bérmentve** küldök.

Meg nem felelő árut, ha **az viselve nem lett, 1 héten belül** készséggel kicserélem vagy a pénzt visszaadom.

Leánykaruhák ellenben csakis **24 órán belül** cserélhetők ki.

Visszküldeményeket csakis bérmentve, utánvételes csomagot egyáltalán nem fogadok el.

Külön mértékszerinti osztályom-ban csakis a **legjobb minőségű és legújabb divatu** angol és honi szöveteket tartom raktáron.

Szakképzett szabászaím és elsőrangú munkásaím révén, a legfokozottabb követelményeknek minden irányban megfelelhettek és megrendeléseket a **legrövidebb idő alatt pontosan** teljesíthetek.

Az 1845. évben alapított NEUMANN M. cég

a fősúlyt nemcsak a kizárólagosan jeles minőségű szövetek feldolgozására helyezi, hanem a leggondosabb kidolgozás, figyelmes és kitűnő munkáért, valamint minden egyes ruhadarab **tartósságáért** a kezeséget elvállalja. Az által, hogy a cég az összes bel- és külföldi gyártelepeken a legnagyobb árukészletek vevője, nemkülönben a készáru előállításánál szükségelt munkabeosztásnak célszerű berendezése folytán t. vevőinek az **árak olcsósága** tekintetében is oly előnyöket biztosít, melyeket csakis a legnagyobb mérvben eszközölt nagybani iparüzem nyújthat.

Központi áruháza: Budapest, IV., Muzeum-körut 1-3

FIÓKOK.

Arad	Fiume	Lincz	Pozsony	Zágráb
Brassó	Kassa	Miskolcz	Szeged	Belgrád és
Debrecen	Kolozsvár	Nagyvárad	Temesvár	Sofia
		Pécs		

BÉCS: I. Kärtnerstr. 19., VI. Mariahilferstr. 35.

A cég gyártmányai elismert jelességük révén a **Keleten**, továbbá **Párisban és Délamerikában** biztos piacra találtak.

Nyulászi Béla

dohány és szivartőzsdéje, Kassa, Fő-utca 12. szám.

Sorsjegyek. — Igérvények.
Játékkártya. — Papíráru.
Hirlapelárusítás és előfizetés. — 25 darab különféle kassai képeslevelezőlap borítékban 50 fillér. — 29 képet tartalmazó RÁKÓCZI-album 2 korona. — Kassa város átnézeti térképe nagy alakban 50 fillér, kis alakban 20 fillér. Telefon 244.

Világhirű

KOBRAK

cipők kaphatók

Kertész-nél,

Kassa, Fő-u. 43.

AZ ÉLETBIZTOSÍTÁS

legcélszerűbb módja, ha azt **takarékbetét**tel kötjük egybe. A betett összegek **bármikor kamatos kamataikkal** együtt felvehetők. Elhalálozás esetén a biztosított tőke **haladéktalanul esedékes**. 15 év múlva, ha a betevő életben van, tőkáját kamatos kamataival **vi**ssza-
≡ kapja. ≡

Befizetés: heti 1 koronás részletekkel.

Bővebb felvilágosítást szívesen nyújt a

Kassai Jelzálogbank
Részvénytársaság.

Bauernebl és Fia

sörfőzde és malátagyár

Telefon sz. 78. **Kassa.** Alapítva 1857.

Termeli a legjobb minőségben a következő söröket:

Király-sör
Korona-sör
Sötét Bajor-sör

Legujabb műszaki berendezéssel és mesterséges pinczehűtéssel felszerelve.

Nagyobb küldemények saját jéggel hűtött szállító-kocsijainkban szállítatnak. A különböző minőségű sörök szállítása palackokban történik. Bővebb felvilágosítással, nemkülönben árjegyzékkel kívánatra a sörfőzde készségesen szolgál.

**ROYAL nagy étteremben kizárólag
e sörfőzde söre méretlik ki.**

VIZY DOMOKOS, Kassa

fűszer-, csemege- és kávé-behozatali üzlet.

„VIZY MELANGE“ pörkölt
kávé a legjobb, tessék meg-
próbálni. Mellékelve lesz a
legjobb kávéfőzési módszer
leírása. o o o o o o

UDONSÁG! Dobói csemege
brindza. Egy eredeti doboz
ára 2 korona. o o o o

BUTORKIÁLLÍTÁS.

JAKOBOVITS ÁRMIN ÉS TESTVÉRE

Telefon 171. Kassa Fő-utca 39., saját ház. Telefon 171.

a székesegyházzal szemben.

butor- és szőnyegáruházában

megnyitlak a teljesen berendezett butor minta szobák, lakásbe-
rendezések teljesen fűszerelve szőnyegekkel, függönyökkel, csil-
lárokkal. **Nagy választék** háló, ebédlő, uri szoba, szalon és
leány szoba berendezések, előszoba és konyhabutorokban, angol
bőrgarnitúrákban, vas- és rézbutorokban, valódi perzsa- és
smyrna-szőnyegekben. — Külön osztály tömörfa (massiv) háló,
ebédlő és irodai butorokban. — Teljes menyasszonyi berende-
zéseket úgy helyben, mint vidékre szállítunk izléses összeállítás
és jutányos árak mellett. — **Kedvező fizetési feltételek.**

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hölgyek figyelmébe!

A szépség egyik főkélléke a szép arc bőr. Minden hölgy egyetlen vágya ezt elérni, de sajnos nagyhangu reklámok után indulva, leginkább nélkülözik is azt.

Minden jó cikknek az elterjedtség a legjobb bizonyítvány!

A dr. Sihulszky-féle készítmények felülmúlhatatlan voltát számos hálanyilatkozaton kívül legkiválóbban az igazolja, hogy évente 15—20 ezer postacsomagot küldünk nemcsak az ország minden részébe és Európába, de Ázsiában és Amerikában is vannak nagyszámu vevőink, kik egyszerre száz számra rendelik, hogy a szállítási költséget megtakarítsák.

Szeplő, májfolt, mitesser, fénylő arc bőr, arcvörösség mind eltűnik használata folytán, és mindemellett semmi nyomot nem hagy hátra az arcon, nem teszi ráncossá az arc bőrt, mert semmi ártalmas anyagot nem tartalmaz, amennyiben a világhírű orvos, dr. Sihulszky előirata szerint készül.

A dr. Sihulszky készítmények, ugymint: arckenőcs, selyem-crém, szappan, selyem-pouder, arcosodóvíz, éjjeli és nappali használatra valók.

Tessék óvakodni az utánzatoktól, csak az a valódi, melynek edényén és külső csomagolásán dr. Sihulszky aláírásával ellátott arcképe látható !!!

Dr. Sihulszky-féle arckenőcs . . .	ára 1 K 40 f.
" " szappan	" — K 70 f.
" " arcosó	" 1 K 40 f.
" " selyem-crém	" 2 K 20 f kis tégely 1 K 20 f.
" " selyem-pouder	" 1 K 20 f (bármily színben.)

A hajápolásnál igen ajánljuk a „Capillor hajszesz”-t mely megakadályozza a haj kihullását s a hajhagymáknak mintegy táplálékát képezvén, kopaszságnál is igen bevált. Használati utasítás minden üvegen. Ára 1 korona 20 fillér.

A „Haj-Regenerator” az ősz haj eredeti színét adja vissza. Ára 2 korona. 10 kor meghaladó rendelést bérmentve küldünk.

A fenti összes készítmények kaphatók:

Az „ISTEN SZEM” gyógyszer-tárában

Kassán, Fő-utca 65. szám. A városháza mellett.

Pontos olvasható címet kérünk. Rendelések aznap postára adatnak. Titoktartás biztosítva.

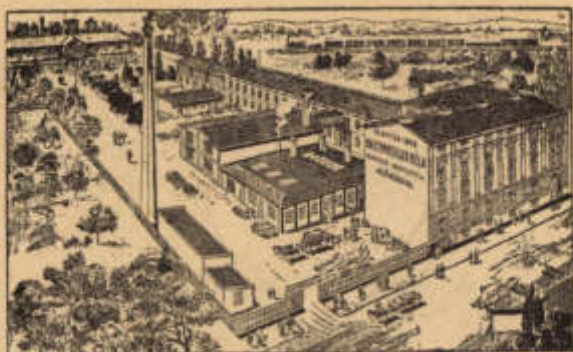
Az ISTEN SZEMÉHEZ címzett gyógyszer-tár alapítása az 1026-ik évhez vezet vissza, majd a jezsuita-rend kezébe került. Az 1682-ik évben úgy szól róla a krónika, hogy az országban a legelőkelőbb gyógyszer-tár, melyben a gazdagon megannyozott díszes falványokon mintegy 500 kisebb-nagyobb, vert ezüstből készült aranyozott edények tündöklöltek s ma is megvan a hullámzatos fiókalvány, minden fiókon színes, berakott fából való szalagsokorral és három rézmozsár a jezsuiták monogramjával. Ekkor a városi és vidéki közönség legkeresettebb gyógyszer-tára volt s a katonaság is itt készítette gyógyszerét. Az 1773-ik évben a jezsuita-rend feloszlásával tulajdonúvá vált az Eder család kezén. Mai tulajdonosai, Mezei és Alexander, kik az 1911. évben vették meg a gyógyszer-tárat.

Kassai Könyvnyomda és Lapkiadó R.-T.

Ipari és kereskedelmi nyomtat-
ványok, takarékpénztári zár-
számadások, mulatsági és
alkalmi meghívók, gyász-
jelentések, rölapok, pla-
kátok, zsák- és szék-
jegyek a legrövidebb
idő alatt pontos
és izléses kivi-
telben gyor-
san készít-
tetnek el.

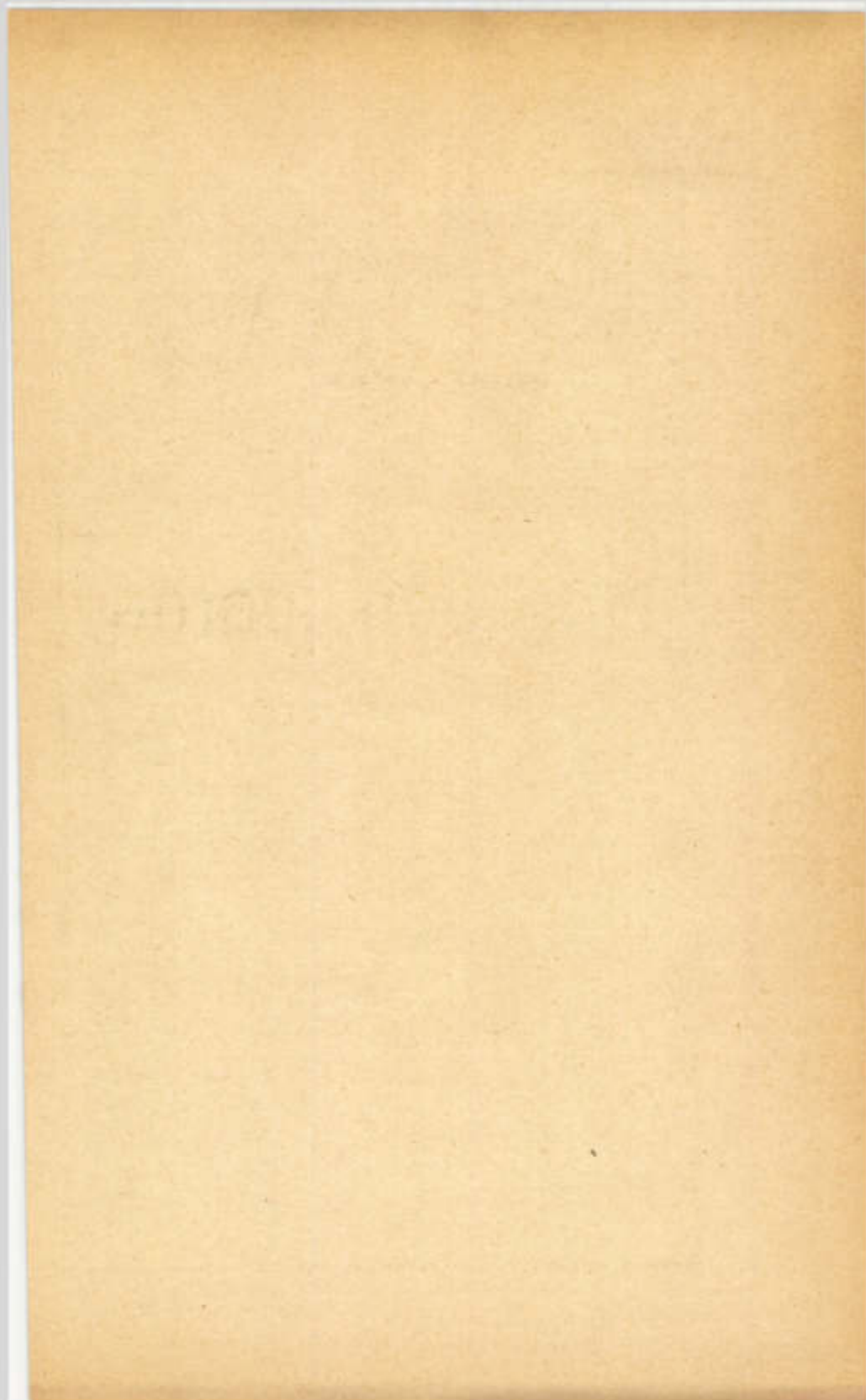
Kassa, Fő-utca 64. szám.

Alig van iparág,

melynek prosperitása és fejlődése annyira függ a közönség bizalmától, mint a kelmefestő- és vegytisztító ipar. A HALTENBERGER főle kassai ruhafestő-, vegytisztító- és gőzmosógymű forgalmának fokozatos emelkedése igazolja azt, hogy ezen cég a közönség teljes bizalmát élvezi s a tulajdonosok súlyt fektetnek arra, hogy a t. felek bizalmát lelkiismeretes, szakszerű munka, gyors kivitel és jutányos árszabás által teljes mértékben kiérdemeljék.

A gyár telepe és központi irodája Kassán Szerecsen-utca 3. sz. alatt áll fenn. A kassai 5 átvételi üzleten kívül Miskolc, Eger, Sátoraljaujhely, Munkács, Nyíregyháza, Eperjes és Kisvárda városokban tart fenn átvételi üzleteket s az ország minden részében képviselőket. Külön postaosztály a vidékről magánfelek részéről érkező megbízások részére.

Uri divat- és sportáruüzlet

minőség és ár tekintetében minden
□ követelményeknek megfelelően □
állandó nagy raktár minden
uri divat- és sportárucikkekben.

Lengyel és Szepesi

Kassa, Fő-utca 63. (Városháza-épület.)

Andrássy nagy kávéház

..... Fő-utca 85. szám.

(Andrássy-palota.)

Modern, uri kényelemmel berendezve, a felvidék legnagyobb kávéháza. Előkelő társaságok katonazené mellett itt találkoznak.

7 amerikai karambol-asztal.

**Magyar Leszámitoló-
és Pénzváltó-Bank**
kassai fiókja
Fő-utca 53. sz.

Ajánlja páncélszobájában elhelyezett

**Safe deposit
szekrényeit**

Őrzésre elfogad nyílt és a
fél pecsétjével lezárt érték-
letéteket.

Üzleti órák $1\frac{1}{2}$ 9— $1\frac{1}{2}$ 2 óráig.